Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНО: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 193. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 7-го ЖОВТНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 7, 1955. No. 193. VOL. LXII.

8 РАНЕНИХ ПІД ЧАС СТРАЙКУ В ІНДІЯНІ

Ню Кесл, Індіяна. — У відливарні Перфект Серкел в Каселі, Індіяна, страйкують робітники від липня цього року. Вчора 5 жовтня, прийшло до бійки між юнійними робітниками і тими, що працювали, і під час того поранено 8 осіб. Дім, в якому перебувала поліція, юрба спалила. Губернатор стейту Джордж Н. Крейґ, який перебуває на вакаціях на Флориді, видав наказ, щоб один батальйон Крайової Ґвардії з Мунсі відмашерував до цієї фабрики, але посадник міста згідно з наказом індіянського генерального прокуратора Гаролда В. Гендлі стримали вимарш цього батальйону, і він залишився в касарнях. Посадник Пол МекКормик сказав, що, згідно з його думкою, генеральний прокуратор наказав змінити наказ губернатора, який не має права скликати Крайову Ґвардію тоді, коли він сам є неприсутній в стейті. Команда Ґвардії відмовилася заявити, чийого наказу вона буде слухати. Ню Кесл, це місто з 18,000 населенням. Ляйтенант-полковник Роберт Першінґ зарядив збірку одного батальйону і чекає з ним в касарнях. В демонстрації проти тих робітників, які працювали, брало участь коло 5,000 робітників, які прибули із інших місцевостей. Стейтова поліція наказала припинити працю в відливарні та евакувала коло 100 робітників, які там працювали. Демонстранти привітали тих робітників відповідними вигуками. Страйкарі належать до робітничої спілки Об'єднані Автові Робітники, члена КІО. Посадник МекКормик заявив, що фабрика не працюватиме і 6 жовтня, коли відбуватимуться переговори між страйкарами і власником відливарні. Поліційний офіцер був поранений каменем в голову, а страйкарі вороже відносилися до заступника губернатора Гендлі. Поліція сконфіскувала 29 рушниць, 30 київ і багато амуніції в тих робітників, які працювали в відливарні. Капітан поліції Діллон заявив, що три або чотири стріли впали від юрби, яка не страйкувала, і коло вісім пострілів від робітників у фабриці. Головна Управа Робітничої Спілки Автових Робітників у Дітройті заявляє, що від демонстрантів не впав ані один постріл. Журналісти твердять, що стріляли з обох боків, і по обох сторонах є поранені. Провідник робітничої спілки заявляє, що поліція безладно видавала дозвіл на зброю тим робітникам, які були страйколомами, і домагається слідства в цій справі. Із поранених вісім робітників знаходяться в шпиталі в доброму стані здоров'я, а один із них 26-річний демонстратор Роберт Форд, про якого спочатку думали, що він вбитий, також живе, і його життю не загрожує небезпека.

Президент знову конферував з Адамсом

Денвер, Колорадо. — Лікарі повідомляють, що президент Айзенгавер видужує, і його пошкоджене серце від атаки коронарної тромбози приходить до нормального стану. В лікарському бюлетені про стан здоров'я Президента говориться про те, що „його здоров'я поправляється і що немає жадних комплікацій". На рекомендацію свого головного асистента Шермана Адамса президент підписав чотири номінації. Президент був в доброму настрої, головним чином тому, що дістав дарунок-посилку від своїх онуків: ґуму до жування, кольорові олівці до рисування та інші подібні дарунки, які йому прислали Сузанна, Барбара і Дейвід — діти його сина майора Джана Айзенгавера. В цій посилці був і рисунок Дейвіда, на якому були нарисовані Дейвід і президент, як вони їхали верхи в горах під час цьоголітнього відпочинку в стейті Колорадо. Асистент Адамс відлетів до Вашингтону, щоб 6 жовтня бути присутнім на засіданні Крайової Ради Безпеки, яке відбудеться знову під проводом віце-президента Ричарда М. Ніксона. Адамс вернеться до Денверу аж в суботу 8 жовтня, коли скінчиться критичний період в видужуванні Президента. З ним прибуде до Денверу і лікар-спеціяліст від недуг серця д-р Пол Додлі Вайт із Бостону, який вже був у президента зараз після його занедужання.

Департамент скарбу не погоджується на зменшення податків від продажу товарів

Вашингтон. — Шеф податкової політики в департаменті скарбу Ден Трут Смит, зізнаючи на Конґресовій Підкомісії Способів і Метод в Палаті Репрезентантів, заявив, що його департамент, мабуть, не зможе погодитися на зменшення податків від продажу деяких товарів, бо це значно зменшило б прибутки державної скарбниці. Уряд, мабуть, протестуватиме проти того, щоб 1 квітня 1956 року автоматично зменшені були податки від продажу цигарок, алькогольних напоїв, газоліни і авт. Те саме стосується й до валізок, біжутерії, футер і туалетних товарів. Податки від продажу всіх товарів дають державній скарбниці майже 10 більйонів долярів, тобто одну шосту частину всіх державних прибутків.

Ген. Льонарді розв'язав найвищий суд і перонівську генеральну прокуратуру

Буенос Айрес. — Тимчасовий президент Арґентини ген. Льонарді проголосив окремий декрет про розв'язання найвищого суду і призначеної Пероном генеральної прокуратури. В декреті підкреслено, що відновлення правного порядку в країні є найконечнішою і найактуальнішою вимогою. Декрет підписав крім ген. Льонарді теж і міністер внутрішніх справ і справедливости Едуардо Б. Буасо, один з найвидатніших арґентинських правників. Найвищий суд Арґентини складався з п'яти осіб, з яких кожен був призначений Пероном. Нові судді вибрані новим урядом з-поміж видатних і заслужених правників будуть заприсяжені в п'ятницю цього тижня. Водночас із цим уряд ген. Льонарді окремим декретом привернув до офіцерської ранґи і почестей провідника повстанської армії ген .Баляґера й дев'ятьох полковників та інших офіцерів, що їх Перон здеґрадував і викинув з армії. Уряд ген. Льонарді обсаджує далі становища послів й амбасадорів закордоном, вибираючи їх дуже дбайливо з-поміж представників різних партій. Так д-ра Альберта Кандіотті, провідника радикальної партії, призначено амбасадором до Великої Британії і провідника соціялістів Альфреда Паляціоса послом до Уруґваю. Льонарді підготовляє крім виданих уже низку декретів між іншим про скасування заборони критикувати уряди й державних урядовців і декрет про відзначування і святкування в національному календарі релігійних свят, що їх Перон зробив днями праці. Водночас повідомляють з Буенос Айрес, що в рядах Генеральної Конфедерації Праці зростає незадоволення з перонівського проводу і в деяких районах робітництво явно бунтується і вимагає уступлення дотеперішніх, зв'язаних з режимом Перона провідників. За останніми вістками, всі члени проводу Конфедерації подалися до димісії. В середу 5 жовтня відбулися також збори спілки часописних видавців і редакторів, на яких генеральним секретарем спілки обрано антиперонівського діяча і журналіста Хозе Антоніо Соллязо.

Ботлер приймає до партії перекинчиків з 1952 року

Бейтон Рудж, Луїзіяна. — Голова Крайового Демократичного Ценрального Комітету в цьому стейті, заявив, що для тих демократів, які під час виборів в 1952 р. підтримували президента Айзенгавера, „двері для повороту їх до партії є відкриті." „Ми радо повітаємо тих, які залишили були кошару, щоб вони знову могли бачити світло і співати демократичний гимн", — одначе робити це вони зможуть лише в хорі, а не як диригенти. Ці слова Ботлера стосуються до губернаторів Роберта Ф. Кеннона, Аллена Шіверса та Джеймса Бирнса, які в 1952 році підтримували президента Айзенгавера.

Канадійський міністер Пірсон прибув до Москви

Москва. — Канадійський міністер закордонних справ Лістер Пірсон прибув з офіційними відвідинами до Москви. Його привітав на летовищі Молотов. Пірсон заявив, що його відвідини мають на цілі „скріпити мир" та що Совєти й Канада мають багато спільних справ, як „сусіди через полярну смугу". Вечером Пірсон із канадійською делеґацією був на балеті „Дон Кіхот" у „Большому Театрі". Про зміст московсько-канадійських розмов нічого ще не говориться в московській пресі. Вони — як натякають часописи — будуть торкатися канадійсько-совєтських торговельних взаємин, а також різних міжнародних подій.

Американський Леґіон роздвоєний в оцінці ЮНЕСКО

Вашинґтон. — Комісія для Справ Американізму при Американському Леґіоні ствердила, що Організація для Виховних, Соціяльних і Культурних Справ при Об'єднаних Націях, так зване ЮНЕСКО має в своєму складі комуністів і їх симпатиків, а тому минулого року Американський Леґіон відмовився вислати своїх представників до Комісії ЗДА для Справ ЮНЕСКО. Згадана комісія Американського Леґіону твердила, що ЮНЕСКО — це атеїстична й комуністична організація. Тепер Американський Леґіон опублікував звіт, в якому відкидає становище своєї комісії, бо вона не засновується на дійсних фактах. Комісія ЗДА в Справах ЮНЕСКО високо оцінює теперішній звіт Американського Леґіону, заявляючи, що він спричиниться до кращого розуміння цієї світової організації в ЗДА. Звіт Американського Леґіону про відношення до ЮНЕСКО, мабуть, буде предметом дискусій на конвенції Американського Леґіону, яка має відбутися в понеділок, 10 жовтня.

В серпні не змінилися ціни на споживчі товари

Ню Йорк, Н. Й. — Рада Крайової Індустрійної Конференції повідомляє, що в серпні цього року ціни на споживчі товари не змінилися в порівнянні з попереднім місяцем. Ціни на харчі трохи зменшилися, але зате збільшилися ціни на одежу, мешкання і транспорт, і тому в загальному індекс коштів прожитку становив у серпні 100.3, стільки ж само, як в липні цього року. Ціни на харчі зменшилися на 0.4 відсотка внаслідок подешевшання овочів (фруктів) і городовини. Найбільш подешевшала картопля. Дешевші і свинина і воловина, але подорожчали яйця, молоко, каші і печиво. Мешкання і одежа подорожчали на 0.3 відсотка, а транспорт — на 0.1 відсотка. В серпні в загальному індекс коштів прожитку становив — 100.3, а в тому самому місяці 1954 року — 100.4. Цей індекс встановлюється на основі індексу з 1953 року, коли він виносив — 100.

17-річний застрелив 20-річного робітника в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — 17-річний хлопець Гірам Роза в дільниці Ню Йорку Гарлем застрелив на очах численних матерів і дітей 20-річного робітника Френка Гарджіюла. Арештований пізніше малолітній злочинець признався, що причиною його вчинку було те, що той робітник вороже відносився до дій молодих ґанґстерів. Цей злочин стався в білий день, в 3:50 годині по полудні на забавовій площі при 96 вулиці і Другої евеню. Злочинець був в товаристві трьох своїх товаришів — 17-річного ДейвідаВарґаса, 17-річного Джана Барнетта та 15-річного хлопця, якого прізвище поліція не подає.

Франція і Західня Німеччина запевняють про взаємну приязнь

Люксембурґ. — В останню середу стрінулись на „невтральному" терені маленького Люксембурґу високі французькі й німецькі державні мужі на довгій тайній конференції. З французького боку прибули прем'єр Фор і міністер закордонних справ Піне, а з західньо-німецького — канцлер Аденауер і віце-міністер закордонних справ проф. Гальштайн, бо міністер Брентано знаходиться якраз у дорозі з Ню Йорку до Німеччини. Канцлер Аденауер поінформував французів про свою подорож до Москви і її політичні наслідки з погляду Німеччини, а французький міністер Піне поінформував німців про становище трьох західніх держав перед Женевською конференцією, яка почнеться 27-го ц. м. Окрему, найдовшу розмову мали обидві делеґації про справу Зарщини. 23-го ц. м. населення Зарщини вирішить в загальному полосуванні, чи воно приймає чи відкидає виготовлений німцями й французами статут Зарщини, який „европеїзує" адміністрацію тієї країни, зв'язуючи її економічно радше з Францією, як з Німеччиною. Аденауер потвердив, що він далі підтримує той статут. Проте існують поважні можливості, що німецьке населення Зарщини висловиться проти нього і за приєднання країни до Німеччини. На той випадок прийшло б нове поважне ускладнення, бо Франція узалежнила свій підпис під Паризьким договором, що створив Західньо Европейську Унію з Західньою Німеччиною включно — від адміністраційно-політичної незалежности Зарщини від Німеччини.

Єгипет закидає Америці, що вона знала про його плян купити зброю в комуністів

Каїро. — Уряд З'єдинених Держав знав від червня ц. р. що Єгипет купуватиме зброю в комуністів, якщо не дістане її від Заходу, бо це виразно сказала у Вашинґтоні єгипетська військова місія, — заявив єгипетський прем'єр у півторигодинному пресовому інтерв'ю. Американські чинники, казав далі прем'єр Нассер, мабуть не взяли поважно тієї тодішньої єгипетської перестороги й вважали, що вона є блофом. Однак Єгипет не мав потреби блофувати: він потребував зброї, а не діставши її від Заходу, мусів взяти від Сходу. Єгипетський прем'єр покликався на „поважні інформації", що їх дістав з Франції, Греції, Італії, Бельгії і Кипру про доставу зброї для Ізраїлю й вичисловав конкретно число й типи літаків, що прийшли і ще мають прийти до Ізраїлю. Тепер, мовляв, Єгипет протиставить ізраїльським літакам французького типу „Містере" (Таємниця) — єгипетські літаки совєтського типу „МІГ". Прем'єр Нассер заперечив, наче б Єгипет мав агресивні заміри супроти Ізраїлю та висловив сумнів, чи Ізраїль зважиться заатакувати Єгипет, дізнавшись про велику скількість важкої зброї, що її той останній дістане в найближчому часі. Єгипет, мовляв, далі переводитиме морську блокаду Ізраїлю на єгипетських водах й буде бойкотувати Ізраїль всюди, де тільки зможе.

Південний В'єтнам вирішить долю свого колишнього монарха

Сайґон. — У Південному В'єтнамі відбудеться 23-го цього місяця загальний плебісцит, який вирішить долю колишнього в'єтнамського монарха, потім голови В'єтнамської держави Бао Даї. Від часу минулорічної Женевської конференції, на якій поділено В'єтнам на північну, комуністичну й південну вільну країни, ба навіть ще перед нею, Бао Даї постійно перебуває на французькій Рівієрі. Своєю про-французькою політикою та інтриґами проти теперішнього уряду Нґо Дінг Дієма він втратив свою колишню популярність в народі. Нґо Дінг Дієм хоче перевести плебісцит всупереч волі Бао Даї, сподіваючись що нарід висловиться проти свого колишнього монарха й такого голови держави, який не хоче в ній жити і нею правити. У плебісциті візьмуть участь всі чоловіки і жінки вище 18 року життя. Вони дістануть картку з двома світлинами: Бао Даї в королівській уніформі, й Нґо Дінг Дієма перед військом і народом. Голосуючий має відірвати з картки одну світлину і вкинути до урни, а другу передерти і викинути. Коли б переміг Нґо Дінг Дієм, він став би головою держави й проголосив би на листопад вибори до південно-в'єтнамського парляменту.

Зі Львова просто до... Воркути, а з Дніпропетровська до Барнаулу без — пересадки

Згідно з інформаціями п. А. Ленедя в статті про нові совєтські залізничі сполучення, надрукованій в „Бюлетені" мюнхенського Інституту дослідження історії і культури СССР за липень 1955 р., Москва ущасливила українців новою „вигодою", влаштувавши їм безпосередню залізничу комунікацію між Львовом і Воркутою, місцем ославлених совєтських таборів каторжної праці. Ствердивши, за совєтськими джерелами, факт наладнання безпосередньої залізничої комунікації між Львовом і Воркутою, автор коментує: „Вістки від людей, які вихопились з Воркути, вказують на те, що табори каторжної праці, в'язні яких працюють в копальнях вугілля, заповнені українцями із західніх абластей країни. Нова залізнича лінія тим самим вказує на можливість дальшого напливу каторжників з тих областей".

На цьому ще не кінець, бо, як виходить з інформацій із того самого джерела, останнім часом большевики наладнали також безпосередню залізничу комунікацію з Дніпропетровська до Барнаулу. В коментарі до цього повідомлення сказано: „З совєтської преси виходить, що сільсько-господарських робітників на цілинні землі в Казахстані стягається головно з України, а українська індустрія є головним постачальником сільсько-господарських машин і устаткування. Тисячі робітників вислано з України на будову радгоспів, доріг і залізничих шляхів. Поселювання людей в Казахстані продовжуватиметься аж доки не досягнеться вимаганої їх кількости, і головним доставцем людської сили правдоподібно залишиться Україна. Цим вияснюється потребу безпосереднього залізничого сполучення між Україною і Казахстаном". Так то виглядає трагічна доля непередрішених Заходом українців: Москва передрішує їх висилку без пересадки на Сибір і до Казахстану.

● **Доналд Аллан,** 32-літній американський журналіст, кореспондент відомого журналу „Нюзвік", став перед судом у Римі за намагання вбити італійського 26-літнього журналіста Спінозу. Він пробив його ножем. Аллан виправдувався тим, що італієць буцім то погано повівся з його дружиною.

● **У Берліні** американський військовий суд засудив на 33 роки в'язниці 24-річного вояка Томаса Вудса за дезерцію до Совєтів і співпрацю з комуністами. Цей присуд буде ще розглянений вищими чинниками.

ФРАНЦІЇ ГРОЗИТЬ КРИЗА УРЯДУ

Антуан Піне міністер закордонних справ Франції, квапиться на надзвичайне засідання уряду.

Париж. — Соціяльно-республіканська партія, якої фактичним, хоч не формальним, головою є колишній прем'єр і голова Французької Республіки генерал Де Ґоль, та яка має в парляменті 72 послів і 5 міністрів у кабінеті прем'єра Фора, зажадала, щоб Едґар Фор, член соціяльно-радикальної партії, зрікся га зробив місце для „уряду національної єдности". Як арґумент для такої постанови подано, що така зміна необхідна, щоб „запевнити існування французько-африканської спільноти та республіканських установ". Якщо 5 міністрів де-ґолістів послухають партійного заклику і зголосять димісію, тоді уряд Фора буде примушений податися до димісії. Проте сам Едґар Фор заявив, що він узалежнює долю свого кабінету від волі парляменту, себто від голосування над вотум довір'я парляменту, що буде зголошене окремо, або у зв'язку з голосуванням над політикою уряду в північно-африканських країнах. 3 лідери соціяльно-республіканської партії заповілись на авдієнцію до президента Франції Коті, щоб представити йому своє становище, але президент не має права змінювати уряду, якщо уряд сам не подасться до димісії, або не дістане вотум недовір'я від парляменту. Все ж, уряд Фора може ще втриматись тому, що поперше між самими деґолістами є сильно поділені думки на політику у північній Африці й поважна частина тієї партії підтримує прем'єра Фора в його зусиллях завести лад в Альжирі й Марокко на базі порозуміння з тамошніми арабськими націоналістали й ділових реформ, — подруге, не видно ніякої іншої такої парляментарної більшости, на яку міг би опертись новий уряд. Таким чином в найближчих не то днях, не то навіть годинах рішиться, чи Франція знову не переживатиме нову важку кризу уряду. На випадок упадку уряду Едґара Фора не є виключене, що новим прем'єром став би сам генерал Де Ґоль, дармащо він від деякого часу відсунувся від активної політики й заявив, що парляментарні посли соціяльно-республіканської партії не мають уповноваження промовляти в його імені. Тим часом на терені Марокко й Альжиру ведуться далі бої з партизанами. Введення в дій французького летунства і танків буцімто, за газетними відомостями, зламало на деяких відтинках спротив партизанів і примусило їх до здачі. Зате партизани опановують все ще гірський район Тізі Узлі на пограниччі французького й еспанського Марокко. Франція запротестувала перед Еспанією проти переходу озброєних рифенців з еспанського Марокко до французької частини того краю. Еспанія завжди манніфестувала свої проарабські симпатії, особливо ж за режиму генерала Франка, який сформував був свої протикомуністичні війська в еспанському Марокко та який на терені північної Африки відплачувався Франції за її ворожість до його режиму.

Король Павло іменував новим прем'єром Греції молодого адвоката Карманліса

Атени. — Грецький король Павло прийняв резиґнацію грецького уряду, очолюваного під час недуги прем'єра Папаґоса міністром закордонних справ Стефаном Стефанопульосом. Водночас король доручив творення нового грецького уряду дотеперішньому міністрові комунікації і публічних робіт, молодому адвокатові Константинові Карманлісові. Новий прем'єр належить до поміркованих політиків і є антикомуністом. Він здобув собі ім'я здійсненням проєктів відбудови Атен і широкою програмою використання залісених неужитків для поширення посівної площі. Тіло покійного прем'єра Папаґоса виставлено в Атенському Соборі і повз його домовину проходять тисячі греків, віддаючи йому — національному героєві і рятівникові Греції від нацизму та комунізму — останній поклін.

В АМЕРИЦІ

● **Американський** письменник Клівленд Аморі, вернувшись з Парижу, заявив, що він відмовився опрацьовувати спогади княжни Виндсору, дружини бувшого короля Англії Едварда, бо не міг з нею погодитися. Княжна вимагала, щоб Аморі підкреслив в її спогадах такі моменти: 1. Що вона народилася в багатій родині; 2. що її подружжя з князем Виндзору є щасливе; 3. що до неї поставилися „нечесно", ненадавши їй титулу „Королівської Височости" і 4. що князь Едвард не є ґерманофілом. Свою співпрацю з княжною Аморі припинив на 300-ій сторінці спогадів.

● **Генеральний прокуратор** стейту Луїзіяни вніс до Найвищого Суду ЗДА пропозицію, щоб морський кордон цього стейту, який проходить у віддалі трьох миль від берега, відсунути на 10.5 милі. В океані коло узбережжя Луїзіяни є нафтові родовища, і стейт хоче цю нафту експлюатувати для себе.

● **Через рік** буде відкрита для вжитку нова автострада, довжиною 812 миль, якою можна буде їхати з Ню Йорку до Шикаґо. Цієї автостради не перетинатиме жадний інший шлях. Залишилося до викінчення 150 миль цієї автостради.

● **Аж тепер виявляють,** що два тижні тому голова Об'єднаних Вуглекопів, 75-річний Джан Л. Луїс захворів на легку тромбозу серця. Лікарі стверджують, що Луїс видужує і під кінець тижня зможе залишити шпиталь в Вашинґтоні.

● **Два республіканські** сенатори, Джан В. Брікер і Томас Г. Кукел, заявили на пресових конференціях, що, на їх думку, президент Айзенгавер кандидуватиме на президента в 1956 р., якщо зовсім виздоровіє.

● **У Белвідері,** Н. Дж., зловлено в ріці Делевер крокодила, який попав до цієї ріки з зоопарку під час повені. Тепер цей крокодил живе знову у себе „вдома". Він має 35 роки, а його довжина становить сім стіп.

● **У Вестпорті,** Коннектикат, в будівельному цементі робітники знайшли ґранат. Цей цемент привезено з Европи.

● **У Ст. Клер Шорес,** Мишіґен, мати дала трирічній донечці ручну торбинку, щоб трохи нею побавилася. В торбинці було 2,528 долярів, одержаних за проданий дім. Коли пізніше мати заглянула в торбинку, в ній було тільки... п'ять центів. Ніхто не знає, де поділися гроші.

В СВІТІ

● **Австрійський парлямент** має вирішити справу амнестії для колишніх нацистів. Альянтська Рада кількакратно відкинула була проєкт такої амнестії, головно на спротив збоку Совєтів, але тепер, коли Австрія стала суверенна, вона може сама вирішити це. Амнестія передбачає повернення кол. нацистам сконфіскованого мастку чи відшкодування за втрачений масток, зворот їм відібраного громадянства й право займати державні посади. Соціялісти стоять до цього в опозиції.

● **По Далекому Сході** подорожують з офіційною місією державний підсекретар Герберт Гувер мол. і адміністратор Міжнародної Співпраці Джан Голлістер, два високі урядовці державного департаменту ЗДА. Вони відвідають Японію, Південну Корею й Формозу. Герберт Гувер вернеться скоріше, щоб заступити державного секретаря Доллеса у Вашинґтоні, коли той виїде на Женевську конференцію 4-х міністрів закордонних справ.

● **До Індії** прибув американський легкоатлет, колишній чемпіон у бігу, Джессі Овенс в подорожі „доброї волі", спеціяльно призначений для нав'язання зв'язків з індійським спортовим світом. Індійська преса спершу розписала, що це прибув Овен Діксон, головний суддя Австралії, який був медіятором від Об'єднаних Націй в конфлікті між Індією і Пакістаном за Кашмір.

● **Англійські політичні кола,** в яких ще не затихло збентеження й обурення з приводу шпигунської афери дипломатів Мекліна й Берджесса, схвильовані новою справою: яким чином до рук єгипетського прем'єра дістався таємний рапорт з військового міністерства з аналізою збройних сил Ізраїлю та Єгипту і неприхильними для Ізраїлю висновками, що Єгипет не має воєнних замірів, але має їх Ізраїль. На цей документ покликався прем'єр Нассер, арґументуючи конечність закупу зброї для Єгипту у комуністів.

● **Арабські партизани,** які в останніх днях розпочали знову війну в Марокко й Альжирі, були частинно уніформовані. Це новостворена на терені Єгипту арабська „Армія Визволення" північно - африканських країн, що перебувають під французьким протекторатом. Арабські партизанські відділи мають одно командування й уперше ввели в свої зачіпні бої — скорострілі й автоматичні пістолі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

НІЖ У СПИНУ ЖЕНЕВИ

Для злочинця кожний закон існує на те, щоб його переступати. Те саме можна сказати й про червону Москву, як політичного злочинця світових розмірів. Вона бо за три з половиною десятки років комуністичної диктатури поламала стільки Божих і людських законів, що їх направду не списати й на воловій шкірі. Це саме стосується і до її міжнародних договорів. Хто знає ще бодай один якийсь закон або міжнародний договір, що його Кремль у тій чи іншій формі не знасилував би і не зламав? Навіть упродовж останньої декади Москва, здається, тільки на те й підписувала різні домовлення, щоб збільшити реєстр своїх насильств над ними. Воєнні умови в Тегерані, Ялті і Потсдамі, чартер Об'єднаних Націй, безліч всіляких міжнародних „порозумінь" і договорів стали направду безвартісними клаптями паперу в поступуванні Москви.

Подібну долю можна було передбачати й „духові Женеви", що його створено замість підписаного документу у висліді липневої „зустрічі на вершинах". Цей „дух" ще навіть не вспів втілитись у будь-яку писану умову, його ще тільки випробовують тепер на форумі Об'єднаних Націй і з кінцем цього місяця мали б цю пробу сконкретизувати на конференції міністрів закордонних справ чотирьох великодержав у Женеві, а Москва вже витягнула ножа з-за халяви і приставила його вістря до близько-східньої спини „Женевського духа".

Пригадаймо коротко ситуацію в цьому направду критичному близько-східньому районі. Арабські країни остаточно замирились із створенням Ізраїльської держави, але не замирилися з Ізраїлем, як це виявляють часті конфлікти на арабсько-ізраїльських кордонах. Західні великодержави докладають усіх зусиль, щоб вдержати в цьому районі політичний балянс, а Совєти зі свого боку роблять усе можливе, щоб той балянс захитати. Досі трьом західнім великодержавам щастило бльокувати Совєтський Союз від безпосередньої інтервенції на Близькому Сході. І це була рівночасно велика прислуга для арабських країн. Але в останньому часі зайшла небезпека, що й ця ситуація зміниться.

У серпні ц. р. ізраїльські військові відділи заатакували сумежний з Єгиптом район Газа. Конфлікт пощастило наладнати при посередництві близько-східньої перемирної комісії ОН, старанням якої ізраїльські і єгипетські війська були відкликані із здемілітаризованої зони. Але ізраїльська атака дуже перелякала Єгипет головно тим, що Єгипет пізнав велику військову перевагу Ізраїлю.

З того й почалося. Єгипетський уряд з прем'єром полковником Насcером на чолі почав розглядатись за можливостями скріплення своєї військової сили, і знайшов — не з'ясованими ближче шляхами — охотного „помічника" в Совєтському Союзі. Бо не може бути двох думок, що за єгипетсько-чеським порозумінням в справі обміну чеської зброї з фабрик Скода за єгипетську бавовну стоїть Москва.

Це єгипетсько-совєтське (чеське) порозуміння викликало зрозумілу тривогу на Заході. Поперше, воно загрожує збройним перегонам між Єгиптом і Ізраїлем, або інакше між Сходом і Заходом в цьому експльозивному близько-східньому районі. Цей факт, створений совєтським поспіхом і готовістю дати зброю Єгиптові, відразу ріже створені „духом Женеви" тенденції до міжнародного обмеження збросни. Не можна бо говорити і думати про міжнародне обмеження збросни при рівночасних перегонах у зброєнні хоч би тільки в одному районі. Друга справа, яка, можливо, тривожить Захід ще більше, ніж гармати й кулі з фабрик Скода в арабських руках, це — всі ті „хвости", що звичайно тягнуться за таким обміном. Зброєю ж треба вміти орудувати, а хто може мати більші претенсії до інструкторства в тому орудуванні, як не совєтські „спеціялісти"? Тим самим, разом із совєтськими гарматами, готові опинитись на єгипетській землі і совєтські „інструктори".

Решту можна собі легко уявити. Західня опінія зареагувала на цю справу з помітним алярмом, але все ще „в дусі Женеви". „Н. Й. Таймс", наприклад, коментуючи ситуацію на Близькому Сході, закидає „безвідповідальність" єгипетському прем'єрові Насcерові, і, стверджуючи, що його поступування може бути для Кремлю „великою спокусою", все ж таки лагідно твердить, що „це була б для росіян зла порада занадто скористати з цієї нагоди".

Уважаємо, що справа мається цілком навпаки, і що не Єгипет створив „спокусу" для Москви, але що без московських впливів та інтриг не обійшлось при розвитку ситуації, яка нині заіснувала. Це ж давно випробувана практика всіх диктатур створювати таку ситуацію, в якій їхні намічені жертви просили б у них „допомоги" або „визволення". Всі імперіялістичні завоювання диктаторів ішли досі по цій лінії, і ніщо не переконує, що вони не підуть по ній і в майбутньому. „Дух Женеви" у цьому може тільки допомогти.

ЗАБАГАТО ДЛЯ ОДНОЇ ЛЮДИНИ

В американських часописах промайнув короткий діялог, що відбувся між хворим президентом Айзенгавером і його пресовим секретарем Джеймсом Гаґерті, коли той останній відвідав Президента в шпиталі. „Як справи?" — запитав Президент. — „Знаменито! — відповів Гаґерті. — „Не журіться, Пане Президенте".

Ця коротенька розмова, переведена телеграфічним стилем, відбиває насправді найбільшу проблему, яка постала в Америці з моментом занедужання Д. Д. Айзенгавера: що буде далі з веденням державних справ. У лаконічній відповіді один з найближчих співробітників Президента заспокоїв його, що державна машина працює без затримки нормально. Проте, проблема не перестала існувати. Бо це „знаменито" й „не журіться" мають тільки тимчасовий, короткочасний характер, міряний найбільше тижнями, і то при розрахунку, що Конґрес тепер не засідає, отже відпала велика частина праці Білого Дому, і що в міжнародній ситуації настала тиша, тимчасово припинилась холодна війна і нема таких переломових подій, які вимагають рішення самого Президента. Але як довго це може тривати?!

У зв'язку з цим в американській та й позаамериканській пресі зароїлось від міркувань на тему величезних обов'язків американського президента, непомірних, як для одної людини. Бо американський президент, сполучаючи репрезентаційні обов'язки голови держави перед власними громадянами та зовнішнім світом і ділові обов'язки прем'єра свого уряду, є тим „головним виконним органом", який рішає і відповідає. За текстом Конституції Президент „має дбати, щоб закони були правильно виконувані". У практиці це значить керувати й контролювати велетенську бюрократичну машину, переріст якої таврувала Комісія Гувера для реформи державно-адміністраційного апарату і яка ковтає коло 20% державних прибутків. Водночас Президент, маючи право законодатної ініціятиви, повинен стежити за підготовою нових законопроєктів і тісно співпрацювати з Конґресом під час його законодатної праці, після чого від Президента залежить, чи він підпише закон, чи відложить його без підпису, чи його опротестує. Він є першим і вирішним органом у взаєминах з чужинецькими державами, а тому має безпосередній вплив на формування політичних, військових і торговельних взаємних та вирішування всіх криз, що настають в цих взаєминах. Його компетенція складати і підписувати міжнародні договори та користуватись державним секретарем тільки, як своїм міністром-помічником, дає йому першорядний голос у міжнародній політиці, і в практиці дуже часто накладає відповідальність за мир чи війну. Він є головним командантом збройних сил, і тут теж вислухує порад і суґестій секретаря оборони, секретарів трьох родів зброї, шефа об'єднаних штабів і шефів трьох окремих родів збройних сил, але він і тільки він рішає й за свої рішення відповідає. Він є також лідером своєї політичної партії і від стану цієї партії в країні залежить його власна позиція в Білому Домі та в Капітолі. Люди ззовні не мають поняття, як у практиці виглядає виконування обов'язків у кожній з цих ділянок. Ніхто, напр., не знає, що американський президент мусить щоденно підписувати по кількасот документів, що він вирішує, кого має прийняти на авдієнцію з-поміж кількасот петентів щоденно, що він вислухує звідомлення, хто його просив явитись безпосередньо з промовою й куди йому радять піти а куди ні, і що він мусить фактично бути в курсі всіх найважливіших справ з внутрішньої і зовнішньої політики, бо кожного тижня стає перед найменше сотнею досвідчених журналістів, які засипають його конкретними запитами й вимагають точних відповідей, що задовольнили б масу власних громадян і весь вільний світ.

І тому від найперших часів існування Республіки її президенти нарікали на перевантаження працею, яка зростала в міру розросту держави та її значення в цілому світі. Коли вже третій з черги президент ЗДА Томас Джефферсон у 1808 році, наприкінці своєї другої каденції, казав про свою перевтому, Вилсон мріяв про втечу „від вашинґтонського божевілля", а Труман одверто заявив, що „ні одна людина насправді не всилі виповнити" всіх обов'язків президента ЗДА. В різних часах, за різних президентів, були спроби ввести такі реформи адміністраційного апарату, щоб відтяжити президента. Реорганізаційний Акт 1939 року створив кілька окремих аґенцій для окремих цілей і систематизував працю, поділивши найважливіші функції. Таким чином створено Бюро Бюджету з його директором на чолі, який тісно співпрацює спеціяльно в бюджетових справах з секретарем фінансів. Рада Безпеки, Рада Економічних Дорадників, Бюро для Мобілізації Оборони й Бюро Білого Дому — це дальші окремі зорганізовані клітини, — а всі вони разом становлять Виконне Бюро Президента. Сам Д. Д. Айзенгавер, що має славу знаменитого організатора, так зреорганізував Виконне Бюро особливо ж Бюро Білого Дому, що насправді створив керівну машину, яка „автоматично діє", навіть коли й нема тимчасово головного „машиніста" — самого Президента. Виконне Бюро має тепер коло 1,200 службовців, — в тому числі Бюро Білого Дому коло 250. Окремі Ради й Бюра є ніби відділами генерального штабу. Шефом такого цивільного штабу президента Айзенгавера є колишній губернатор Шерман Адамс, з титулом „президентського асистента". Він перебуває тепер, під час недуги Президента, в Денвері разом із більшістю Бюра Білого Дому. Він полагоджує найважливіші справи й контактується — під строгою контролею лікарів — з недужим Президентом. Зате віце-президент Ричард Ніксон перебуває у Вашинґтоні, головує на засіданнях ради міністрів (секретарів) та Ради Безпеки і заступає Президента у виконуванні всіх його інших обов'язків, особливо в ділянці зв'язку з окремими ресортами влади та закордонної політики. Згідно з голосами найкращих пресових знавців вашинґтонських відносин — Ричард Ніксон, колишній сенатор, за час свого сенаторування і трирічної праці в характері віце-президента приготований до заступництва Президента краще, як будь-котрий з попередніх віце-президентів. Секретар фінансів Гомфрі, генеральний прокуратор Бравнелл, державний секретар Доллес і пресовий секретар Гаґерті — це, разом з Адамсом і є той найвужчий гурток осіб, який старається, щоб державна машина функціонувала правильно під час неприявности Президента. Це покищо вдається без потреби вдаватися до такого надзвичайного засобу, як „передача частинних функцій" Президента Конґресом — віце-президентові, на час неможливости виконування праці Д. Д. Айзенгавером.

Але що станеться, коли, напр., китайські комуністи заатакували б Квімой і Матсу в протоці Формози і — згідно з уповноваженням Конґресу — тільки Президент має рішити, чи видати Сьомій Фльоті наказ про збройний виступ проти аґресора? Що буде, коли б Москва прийняла пропозицію щодо виміни військовими даними й повітряної контролі, — хто має перейняти на себе відповідальність за деталізацію цього пляну і його реалізацію з американського боку? Генерал Грунтер, головний командант збройних сил НАТО, який прилетів з Парижу на розмову з през. Айзенгавером і не міг відбути її, задовольнився покищо розмовами з цивільними й військовими достойниками у Вашинґтоні, але може прийти момент, коли він потребуватиме таких директив, що їх може дати тільки сам Президент. І тому всі так зідхають, щоб Д. Д. Айзенгавер мерщій видужав. Бо ані формально, ані фактично ніхто його вцілості заступити не всилі.

Б. Галайчук

УКРАЇНЦІ В ЦАРСТВІ ПЕРОНА

Буенос Айрес. — Хто такий був Перон і що він має на совісті — про це довідаєтесь без труду з будь-якого чужинецького часопису, а тому пишу про речі, яких там не знайдете.

В 1948 році, коли східньоевропейські втікачі були ще в очах демократичного світу „небажаним елементом", запідозреним коли не у воєнних злочинах, то хоча б у коляборації, Арґентина перша з великих іміґрантських країн, широко розкрила двері людям, що не хотіли вертатися поза залізну завісу. Український Допомоговий Комітет в Буенос Айресі, визнаний Арґентинським Червоним Хрестом, представляв Генеральній Дирекції Іміґрації списки по кількасот осіб — і кількасот людей нараз діставали візу на гурт. Арґентинські консули не дивилися на вік, на звання, на здоров'я; вистачало, коли один з визнаних консулятом лікарів стверджував, що кандидат на іміґранта не має трахоми чи сухіт — навіть без рентґена. Рентґенували щойно після приїзду, у пристані Буенос Айресу, при чому осіб з активною формою сухіт не завертали до Европи, а посилали на державний кошт до санаторій. Наприкінці 1948 року в'їзд замкнули, і лише 1949 року впустили знову переселенців з Австрії, яка сподівалася в тому часі підписати мировий договір і була приготована на те, що СССР домагатиметься видачі втікачів. Сезам замкнувся — і з того часу легше верблюдові... Бож арґентинській економіці потрібні техніки та хлібороби — не здеклясовані інтеліґенти. З другого боку, Арґентина вже від довшого часу впускає лише італійців та еспанців, які легко асимілюються і мішанина яких творить основний черен арґентинського народу.

Дозвіл на масову іміґрацію політичних втікачів із Сходу йшов проти арґентинської іміґраційної політики; був це виразний виняток. В ім'я чого? Спершу думали, що Перон хоче скріпити у себе вдома протикомуністичний елемент. Але теорія ця скоро розвіялася, бо незабаром мали ми нагоду переконатися, що ніякої протикомуністичної пропаґанди тут немає (єдиний виняток творив столичний католицький щоденник „Ель Пуеблльо"). Перон вважав, що задовільною зброєю проти комунізму є опанування робітництва та відповідне суспільне законодавство. Було це велике спрощення, але, ніде правди діти, комуністичні впливи дійсно змаліли. (Пишу про безпосередні впливи партії, залишаючи на боці комуністичну інфільтрацію, мабуть дуже поважну, але замасковану, в проурядовій Генеральній Конфедерації Праці). Життєвий рівень робітництва поважно обнизився в останніх роках Піронового панування, але до злиднів ще далеко — хто працює, той голоду не терпить; безробіття нема. А сама комуністична містика занадто далека ментальності арґентинського робітника — все одно білого, нащадка іміґрантів, чи кольорового, що прийшов з глибини краю.

Ні, на нас дивилися не як на протикомуністичний актив, а як на жертви комунізму. Перон прийняв масово східньоевропейських біженців, мабуть, під впливом ватиканської дипломатії, з якою в тих часах дуже рахувався. Відома святочна авдієнція Еви Перон у Папи скріпила міжнародну позицію її чоловіка, до якого демократичні уряди ставилися більше як холодно. Нема причини підозрівати Перона у сантиментальному гуманізмі; слід думати, що його широкий жест у сторону втікачів був добре обрахований. Але факт залишається фактом: Перон широко відкрив двері для східньоевропейської еміґрації, до якої інші уряди ставилися в тому часі з резервою та підозрінням.

Кілька років тому, в деяких українських часописах появилися вістки (я зустрів їх у часописах — того самого напрямку) про важке положення українців під перонівським режимом. Може була це мимовільна журналістична качка, а може якась невідома рука підсунула ці вістки на те, щоб наразити на труднощі українську колонію в Арґентині. Певне одно: арґентинська поліція переслідувала лише українські совєтофільські товариства, що належали до т. зв. Слов'янської Унії. Точніше: при цій нагоді замкнули були й одну філію „Просвіти" у підстоличній околиці. Чому? Тому — вияснив місцевий поліційний комісар, — що у просвітянській домівці висіли портрети двох „комуністичних лідерів" — такі самі, як у закритих в тому часі українських товариствах, що належали до Слов'янської Унії. Були це портрети... Шевченка і Франка. Справа скоро вияснилася — і неознайомлений з українською літературою комісар попросив вибачення. Злобні язики говорять, що громадський діяч, який вияснював у поліції жалюгідне непорозуміння, твердив, що українці не належать до слов'ян... Відомий мені єдиний випадок, коли політична поліція вела слідство проти українця, відомого як некомуніст; закиди, які проти нього видвигали, були зовсім безглузді — сам заінтересований не вмів пояснити, про що властиво йде і чого хочуть від нього. Мабуть, поліція підозрівала свого часу одно українське товариство, що воно є американською експозитурою. Але все скінчилося на поголосках. На кілька тижнів припинили були тижневик „Українське Слово" — разом з багатьма арґентинськими часописами, які через недогляд — порушили законне вшанування сторіччя смерти арґентинського національного героя Сан Мартіна.

Після приїзду нової еміґрації постала тьма-тьменна нових українських товариств, з них деякі й досі активні, деякі клигають, а деякі не втрималися при житті; ніякого некомуністичного товариства поліція не розв'язала, створення кожного нового прийняла до відома. Українські католицькі організації — так само, як і арґентинські — взагалі не мали обов'язку реєструватися у державній адміністрації.

Хвиля протикатолицької кампанії не докотилася ще до чужинецьких католицьких організацій. Коли на величаву процесію Божого Тіла 11 червня, здійснену всупереч суворій забороні уряду, пероністи зареаґували низкою провокацій (з них найгрубішою було спалення арґентинського прапора перед будівлею Конґресу), на мурах юґославського посольства появилися написи проти Тіта. Перонівська преса приписувала це хорватським католи-

(Закінчення на стор. 5-ій.

НА ТЕМИ ДНЯ

До цікавого винаходу додумалася московська „Правда", пишучи (ще в числі з 24 лютого ц. р.) про те, „Як американська юстиція фабрикує політичні процеси". В цілій довжелезній писанині „Правди" йде про відомого американського комуніста Матусова, що за всіма даними на доручення партії склав обширні зізнання, обвинувачуючи різних видатних діячів в комунізмі чи в коляборації з комуністами і потому ці зізнання відкликав, щоб підірвати віродостойність і повагу американського судівництва. За фальшиву присягу і за зловмисне діяння на підрив доброго імени американської юстиції засуджено Матусова на три роки в'язниці. Під час процесу виявилося, що інспірував Матусова один з комуністичних видавців.

Про всі ці речі і справи московська „Правда" не згадує ні словом. Вона розписується тільки про те, як то різні „невинні люди", такі, як Овен Леттимор, Клінтон Дженкс та інші „потерпіли" від зізнань цього, за названням „Правди", американського „наємного аґента".

Про те, що Матусов був у зв'язку з комуністичним підпіллям і що виконував тільки доручення свого партпроводу, у „Правді" ні слова. А щоб совєтські читачі не здогадалися з самого тільки прізвища про дійсний стан речей і про зв'язок цього „наємного аґента" з дириґованим Москвою компрухом, прізвище Матусов редактори московської „Правди", за вдохновенням, мабуть МВД, змінили на Матусоу.

Вийшло ні пес ні баран. Буцімто китаєць, буцімто індіянин, на всякий випадок не „істінно-русске" Матусов. Виходить, що якби так послали Хрущова, Жукова чи Молотова виконувати роботу Матусова, то, згадуючи про них „Правда", писала б за своїм найновішим винаходом Хрущоу, Жукоу чи Молотоу...

„ПРОТИ МОНОПОЛІЇ В СКУЛЬПТУРІ"

Під таким заголовком опублікувала „Літературна Газета" листа про поважні недоліки в організації праці совєтських скульпторів, коли всі значніші замовлення потрапляють до дуже вузького кола майстрів. Монополію в скульптурі пояснює секція різьбарів союзу совєтських мистців тим, що скульптор зобов'язаний всю роботу виконувати „на своїй базі" і з своїх матеріялів, що є неможливим для більшости мистців. Така система ставить скульпторів у становище визискувачів, що користуються з праці своїх товаришів і мають власних аґентів. Також не останню ролю при розподілі замовлень грає „соціяльне положення" мистця — приналежність його до партії і його особисті зв'язки. Обурений автор листа закінчує його словами: „Кожний мистець, і старий і молодий, і заслужений, і невідомий, повинен мати рівну можливість віддавати свої сили й здібності соціялістичному мистецтву".

О, ЗЕМЛЕ ВІТРУ...

О, земле вітру і беріз,
О, земле зорана й пахуча!
Я б на долоні серце ніс,
До тебе на схід сонця йдучи.
Чи десь так пишно сонце [сходить?
Чи є де небо, як твоє?
Чи десь вітри так полем [бродять,
Імла над нивами встає?
Горби хвилясті, сизі кручі,
Сріблясті ріки, зелен ліс. —
О, земле зоряна й пахуча,
О, земле вітру і беріз!

Р. КЕДРО

Ольга Мак

КОЛИ СКРИПІЛИ ВОЗИКИ...

(До десятих роковин призабутих подій)

(11)

Большевиків порівняно з полоненими мало, і вони починають губитися від такого несподіваного й енерґійного спротиву. Постає замішання, біганина, а на будинок совєтського начальника натискають лави італійців. Врешті, пробиваються туди представники команди полонених і замикаються з совєтським начальством на нараду. Нарада скоро закінчується, і нам пояснюють, що серб безпідставно зчинив паніку, що жінкам нічого не загрожує, але за всіми законами жінки не можуть бути разом з чоловіками, коли тих замикають до таборів воєннополонених. На доказ того, що з нами справді нічого поганого не замишляють, наші „чоловіки" дістають дозвіл пройти з нами два кілометри по дорозі на Люкенвальд і звідти вернутися назад. Постанова розрахована на те, щоб запобігти дальшим заворушенням. Два кілометри „чоловіки" можуть іти разом і за ці два кілометри нам напевне кривди не зроблять. Але далі?..

Та для мене й пані Марійки і це добре. За два кілометри сподіваємося „змитись".

Нарешті, вирушаємо. З-над гребенів густого лісу виринає сонце, тікає вдаль сріблиста дорога, поскрипують возики, натягаються посторонки, а ще більше від посторонків натягаються нерви. Нас відпроваджують „чоловіки", а патрулюють чотири червоноармійці.

Я стараюся відстати від валки і йти на останньому місці. Тримаючи мене за лікоть, побіч шкандибає Марійка. Тільки мама з наплечником на згорбленій спині все нас випереджує. Ледве вдається її притримувати.

Стоп! Два кілометри скінчилося, і „чоловіки" мусять вертатися назад, а втекти на протязі тих двох кілометрів не було можливости.

Прощаємося щиро і сердечно, як з рідними братами, і їдемо далі. Я все більше відстаю.

— Давай, давай скорєє! — кричить патруля.

— Не можу! Адже бачите, що моя сестра ледве ноги тягне.

Патруля спочатку йде за нами, але через те, що валка занадто розтягнулася і передні візки починають губитися на закрутах дороги з очей, червоноармійці поспішили наперед.

Шмиг! І я бачу, як Едді вже скрутила з дороги і пірнула під прикриття лісу. Щаслива! Що їй? Здорова, молода і не має з собою ні візочка, ні дітей.

Патруля вертається і знову кричить на мене, щоб „скорєє", а я знову відповідаю, що не можу скоріше, бо на візку, крім речей, сидить двоє дітей (мій Ромцьо і Орішок пані Марійки), а на додачу „сестра" висить на моєму плечі. І патруля, не зауваживши зникнення Едді, біжить знову до передніх візків. Червоноармійцям, звичайно, і в голову не приходить, що мають втікати саме оці, останні з валки. Їх більше турбують ті, що їдуть попереду.

І ось настає настає найвідповідніший момент: червоноармійці далеко спереду, а ліворуч видніє поперечна лісова дорога.

— Увага! — кажу. — Зараз будемо тікати...

Мама на це попередження раптом приспішує крок і залишає нас за собою.

— Мамо!..

Нема відповіді.

Мене нападе хвиля гарячої млости. Вже після вчорашньої розмови я могла сподіватися, що мама схоче вертатися додому. Але, щоб вона це зробила тепер, саме в той момент, коли кожна секунда дорога і може стати вирішальною в порятунку?!! Боже, та що ж вона зі мною робить?!!

— Мамо, — молю з розпукою, — мамо, ти чуєш!?

Мати обертається:

— Я тобі вже раз сказала, — заявляє твердо, — що вертаюсь до Львова. Там на мене дитина чекає, а я би мала отут стинятися?! Ігі!..

Рву на собі волосся і з візком підбігаю за нею.

— Мамо, вернися, кажу тобі!!! Чи ти знаєш, що большевики з тобою зроблять?! — майже кричу вголос, почуваючи, що спазми стискають мені горло.

— Овва! Мені вже нічого не зроблять, бо я стара...

Мені насилу вдається її наздогнати і вхопити за лікоть.

— Мамо!!! Що ти робиш?!! Ма...

Шкода говорити! Мати вирвала від мене руку і подріботіла ще скоріше наперед.

Вже не тямлячи себе від жалю й злости, штовхаю Марійку на візок до дітей, злітаю з дороги вліво і жену, скільки стає духу, в ліс. Візок підскакує, скреготе, тріщить, на велику втіху дітей, а мені здається, що він от-от перекинеться, або розлетиться на кусники. Чую, як охкає Марійка, благаючи мене бути уважнішою і їхати повільніше, але я не звертаю на її прохання уваги і лечу, як сполоханий кінь. Від напруження й хвилювання тріскає серце, удари крови розсаджують груди, піт заливає обличчя, в очах все застилається червоною пеленою. Вже не бачу добре, але мчу далі наосліп, і тільки коли переді мною виринає з лісу дві чоловічі постаті, скрикую й падаю. Не чую нічого, крім тяжкого бухання власної крови в скронях, і всі мої зусилля зводяться до того, щоб набрати в легені повітря.

— Ґотт зай данк! — чую над собою голос Едді і розплющую очі.

Коло нас стоять: Едді із своїм нареченим, та мій і Марійчин „чоловіки".

— А де ж бабця? — питає Едді.

— Бабця там, на дорозі... Не схотіла тікати з нами... Пішла до Люкенвальду...

— Що?! — скрикує Едді. — Не схотіла?! Я зараз її приведу!

— Едді, Едді!..

Але енерґійна Едді тільки махнула рукою і побігла в ліс.

Справді, та молода німка виявила подивугідну відважність і рішучість: вибігти з-під прикриття лісу на дорогу, наздогнати стару жінку і силоміць примусити її вернутися назад, без огляду на загрозу збоку патрулі, — не було легкою справою. Але це їй вдалося, і ось за яких двадцять хвилин вона вертається, тягнучи за руку маму.

По тому інциденті наступає зворушливе, і на цей раз остаточне, прощання з італійцями. Вони зробили для нас усе, що могли, і жалують, що не можуть зробити більше нічого. Особливо зворушливе було прощання Едді з її нареченим: він її голубив і просив вірити в те, що ніколи її не забуде; що він при першій можливості забере її до Італії; що він любить її вірно і щиро.

Італійці вернулися, а ми помандрували лісом далі. Під вечір натрапили на двох селянок, які збирали ріща. Вони порадили нам іти до станції, звідки можна поїздом дістатися до Віттенберґу.

Станція недалеко, і ми приходимо до неї ще перед смерком. Співчутливі залізничники заладовують нас разом із візком до вантажного вагону, і так ми дістаємося до Віттенберґу.

Дійсно на околиці міста знаходимо знайомих Едді, які приймають нас до себе. З розмов виходить, що з нашими документами дуже легко перейти Ельбу, але для цього мусимо їхати в Маґдебурґ, де знаходиться переселенчий німецький табір для всіх тих, що їдуть на захід.

В. Січинський

МИКОЛА БУТОВИЧ

З приводу ювілейної вистави мистця

В сучасному українському мистецтві Микола Бутович займає своє осібне і визначне місце. Його творчість пересякнута яскравим українським змістом і формою, що виблискує вражаючою оригінальністю і своєрідністю. А при тім мистець створив свій стиль і маніру, вповні індивідуальну, що не нагадує жадного іншого з сучасних мистців, своїх і чужих. Явище, досить рідке, а навіть вийняткове в модерній творчості!

Автопортрет
Миколи Бутовича

Світлі досягнення нашого мистця прийшли йому не легко, можна навіть сказати — тяжким життєвим шляхом, в складних обставинах, при постійній і дуже інтенсивній праці і безнастанному шуканні нового мистецького впливу.

Молодим юнаком, як старшина російської армії, перейшовши жахливі ситуації в першій світовій війні, опинився в німецькому полоні, згодом служив в українській армії і знову опинився на еміграції; перебув і другу еміграцію, приїхавши в 1948 році до Америки. Але і в „мирні часи", поміж першою і другою світовими війнами, мистець був „непосидющий", вічно „мандрівний", а навіть дуже вигадливий і експансивний у виборі свого осідку, праці і студій. Почавши свою мистецьку освіту в Академії Мистецтва і Вищій Мистецько-промисловій школі в Празі, закінчив у 1927 р. Графічну Академію в Ляйпцігу, отже мав можливість студіювати у двох найкращих графічних школах Середньої Европи. Далі працював у Берліні, Празі, Парижі, Львові, Карпатській Україні, Югославії, не рахуючи інших держав і країн, де перебував „переїздом". Коли на перешкоді були паспортові та інші заслони, то їхав і „на зелено" — наприкл., з Галичини до Карпатської України, щоб набратися свіжого духу українського життя.

Маючи широкий розгляд і знання в сфері модерного мистецтва, М. Бутович не втопився в різноманітних „світових" напрямках, не піддався бурхливим нівелюючим хвилям універсалізму. За те залишився оригінальним і справді модерним і тим самим перевищив інших.

Українська мистецька критика „так званого „академічного" напрямку, в початкових виступах М. Бутовича, ставилася до нього досить холодно і критично. Наперекір тому, підписаний уже в двадцятих роках звернув увагу на високий мистецький рівень та оригінальність творчости молодого мистця. Тоді з'явилися статті про М. Бутовича в часописах „Українське Мистецтво" (Львів, 1926, ч. 3), „Мистецтво" (Львів 1936, ч. 1), „Hollar" (Прага 1929, ч. 4). Цікаво також відмітити, що в загальних оглядах сучасної української графіки підписаного „що були уміщені в міжнародних мистецьких часописах, як „L'Art Slave" (Брно 1925, ч. 3), „Le Musée du Livre" (Брюсель 1927, ч. 7), „Gutenberg Jahrbuch" (Майнц 1929), „Grafika" (Варшава 1932, ч. 1), редакції дуже радо уміщали репродукції з праць М. Бутовича, як твори оригінальні, що характеризують українську графіку.

Здавалось зовсім неймовірним, як молодий юнак, що залишив Україну, закликаний на війну в 1914 році і не маючи ще повних 20 років життя, мав таке інтенсивне і глибоке відчуття української ментальности та українського стилю. На це дають нам пояснення деякі факти з його біографії. Народився Микола Бутович в 1895 році в старій козацькій родині, знаній зі своїх традицій ще в XVII столітті, як старшинська верства Гадяцької сотні Полтавського полку. Переходячи військовий вишкіл у Кадетській школі в Полтаві (1912-1913), М. Бутович мав можливість пізнати і заприязнитися з військовим виховаником - полковником, що був племінником Миколи Гоголя. Під час літніх вправ юнаки школи перебували в наметах в гоголівському мастку Василівка. Там коло гоголівського дому юнаки „ходили в лопухи", де колись перебував сам Хома Брут... Все це залишило в пам'яті молодого Бутовича незатерті сліди — чар української природи, славні дії козацької України, таємничість гоголівських образів, пересякнутих укранською мітологією і демонологією. Зовсім подібний вплив маємо в творчості інших українських мистців. Наприклад, І. Репин походив з Чугусв'а на Слобожанщині — відомого козацького вишкільного осередку, або Ю. Нарбут, що сам підписувався, як „мазепинець, Глухівської сотні Чернігівського полку..."

Звичайно, мало було того, що мистець в своїй уяві вивіз з „Вечорів близь Диканьки". Він, з якоюсь не гоголівською настирливістю і глибокою вірою, пильно вивчав українську мітологію, звичаї, фолкльор і в результаті маємо, поміж сучасними мистцями, вийняткового знавця цієї мітології та народних приповідок. І було б дуже бажано, щоб мистець записав і видав ці свої небуденні знання, що було б також великим посібником для глибокого розуміння його власних графічних і малярських композицій.

Мистецька творчість М. Бутовича дуже різноманітна, як в графіці, так і малярстві, але все переважає грофічний підхід в трактовці сюжету і виконанні. З праць мистця не то що „віє подих української землі", це цілий ракетовий вибух могутнього, невмирущого вулькану життя. Потік, що зриває хворостяну греблю хуторянства, буря, що вимітає патину етнографізму, вогонь, що випалює зневіру, патрон, що ломить фаталізм і байдужність.

У працях М. Бутовича відбивається невмируща сила українського духу, повна вібрація життя, бадьорий настрій. Ніколи не покидає його гумор і дотеп, часами вони сильні і колючі, що доходять до сатири і памфлету. Висміює він український, хуторянський етнографізм, простацтво, примітивізм, але ніколи його сатира не має характеру зневаги, чи озлобленого роздратовання, навпаки, вона погідна і будуюча.

Найбільші досягнення М. Бутовича в галузі ґраверства і спеціяльно в деревориті — галузі ґраверства, що не знаходить поміж українським громадянством належної оцінки і зрозуміння.

Перший альбом дереворитів мистця „Ukrainische Geister" (Ляйпціґ 1924) в числі 6 дереворитів на тему української народної демонології, крім свого оригінального сюжету, звернув на себе увагу своєю незвичайно тонкою, фінезійною технікою. Не дурно ж в Ляйпціґській Академії на 20 конкурсів, що були розписані Академією в роках 1924-1927, М. Бутович одержав ¾ всіх перших премій, що їх німці дуже не радо давали чужинцям! Оригінальним підходом до сюжету відзначаються композиції мистця до творів М. Гоголя, Стефаника, Котляревського, казок Гнатюка, виконані в Парижі, Берліні і Празі, переважно в дереворитах і офортах. Незвичайну вартість має серія великих дереворитів Бутовича „Відпусти на Закарпатті". З інших графічних праць, виконаних переважно темперою, в стилістичному відношенні особливо інтересні серії з „Військової, козацької екзерсіції", також на теми річного кола української обрядовости, народних казок,

„СКОМОРОХИ"
Миколи Бутовича
(Гваш)

приповідок, колядок, щедрівок, веснянок та інші.

В малярстві, яким мистець займався переважно в останні роки і спеціяльно в Америці, Бутович не менше оригінальний, як у графіці. А все ж таки в портреті, краєвиді, іконописі, мініятурі, не зважаючи на чисто-малярські засоби в трактовці сюжету і малярської техніки, відбувається графіка „чистої води".

Книжна графіка — це властиса сфера мистця, де він дав численні ілюстрації, обкладинки книжок, зоголовки, прикраси, останньо також заголовок „Свободи" та ілюстрацію до „Веселки".

Таким самим характером — лаконічністю форми, чіткістю лінії і своєрідним стилем — відзначаються плакати М. Бутовича, зокрема роблені в Америці (напр., для Українського Конґресового Комітету). Особливою дотепністю та вишуканою простотою відзначається „дрібна графіка" мистця, зокрема екслібриси і фірмові знаки; останніх створив він чимало для різних фірм німецьких, чеських, французьких та інших, а які, на жаль, не зібрані і щезли у великих столицях Европи.

Прекрасні суїти дав мистець також в галузі театрального костюму, вертепу і балету, а його оригінальна праця до балету „Ладо", очікує музичного супроводу, виконавців і видання.

Нарешті особливо помисловий та своєрідний наш мистець в галузі ужиткової графіки, зокрема у взорчистих та інших кольорових матеріях і споріднених родів виробництва. Це становить також головне джерело його заробітку, відколи мистець приїхав до Америки. В цій промисловій галузі мистецької праці американські фірми дуже цінять нашого мистця і має він заслужений успіх, як модерний мистець.

В короткій статті нема можливости не тільки обговорити цілу величезну працю і творчі досягнення ювілята, але навіть назвати його головніші твори. Для того мала б бути видана монографія про мистця. Видавець, що піднявся б цього завдання, справді дуже прислужився б для звеличення української мистецької культури, як поважний ще один доказ, що українське модерне мистецтво справді стоїть на високому, світовому, мистецькому рівні, а при тім, є оригінальне і своєрідне.

Вол. Дорошенко

ДО ТЕМАТИКИ НАШОЇ БЕЛЕТРИСТИКИ

Ми маємо багато різних спогадів про те жахіття, яке пережив наш народ на цілій Соборній Україні — Східній і Західній, — про знущання, в'язнення, концентраційні табори й екзекуції. Так багато того всього появилося й появляється на сторінках нашої преси, що люди вже негодні читати про ті жахи. Не один бо з них пережив їх на власній шкурі, то й не хоче їх переживати ще раз, читаючи. Та й спогади, що досі появилися друком, здебільшого монотонні й одноманітні своїм змістом.

Розуміється, вони мають свою вагу, як матеріял для майбутнього історика наших днів або для повістяра. І добре, що є люди, що їх пишуть, а видавництва, що друкують. Але, чи не краще було б, якби ті, що пишуть про перебуті свої страждання, складали їх в архівах наших наукових установ, або музеїв, що їх таки, нівроку, у нас чимало вже розплодилося — в ЗДА і в Канаді.

Та, на жаль, поза трафаретними спогадами мало й у нас белетристичних творів, що схоплювали б пережиті події в живій і стрункій епопеї. Я сказав мало — може це вираз надто евфемістичний.. Мабуть вірніше буде сказати — нема.

Правда, маємо два твори, що мали б бути такою епопеєю: „Три покоління" Ф. Мелешка й „Ост" У. Самчука, але, на жаль, вони спинилися на 1-ому томі. Просто не можу зрозуміти, чому така прекрасна річ, як „Три покоління", не діждеться, щоб якесь наше видавництво докінчило її. Самчуків „Ост" дуже дотепно оцінив Ф. Мелешко у своїх фейлетонах про цей роман у вінніпезькому „Новому Шляху". Проте, поза всіма хибами, що їх вичисляє Мелешко, є в „Ості" й блискучі сторінки. Та обидві ці речі друком ще недокінчені.

Поза цими незакінченими епопеями, маємо кілька визначних творів, що малюють українське життя на якімсь одній його відтинку. Передусім треба тут згадати про „Плян до двору" Тодося Осьмачки й „Гетсиманський сад" Ів. Багряного.

Це, можна сміло сказати, твори вийняткові, які становлять тривалий набуток нашої белетристики. Твори, що яскраво освітлюють певний відтинок нашого недавнього минулого. Твори, що краще, як спеціяльні студії, ілюструють — з одного боку життя села за розкуркулення, що його в низці просто таки апокаліптичних картин змалював Осьмачка в своєму прегарному „Пляні до двору", з другого дантейське пекло совєтських в'язниць, що його з меншою майстерністю й силою змалював Багряний.

І хоч знайшлася пара „критиків", що силкувалися підважити реальну правду цих творів й навіть закинути їм авторам намагання прислужитися большевикам, вони полишаться навіки яскравим актом обвинувачення червоної Москви за її злочини проти України й перлинами нашого красного письменства, не зважаючи на деякі хиби: як от неймовірний „геппі-енд" героя „Пляну".

Але це повісті про жахіття. А тим часом і в найгірших умовах життя не припиняється, а йде: люди родяться, вчаться, працюють, кохаються, заводять родини й намагаються сяк-так пробитися крізь життя, не зважаючи на всю його моторошність. І от твору, що всебічно малював би підсовєтський побут, те буденне життя, яке провадять наші люди в умовах совєтського режиму, ми ще не маємо. Зокрема епопеї, яка змальовувала б це життя в усіх його етапах. Правда, маємо й поза згаданими прикладами кілька творів, що відтворюють побут на якомусь етапі, але не в його цілості. „Діти чумацького часу" Д. Гуменної — річ гарна, але говорить головно про життя високошкільної молоді. Цікаву спробу змалювати підсовєтський побут нашої інтеліґенції маємо в „Зелених днях" Лесі Оленко-Івченко, що так трагічно загинула на весні свого життя й розквіту небуденного таланту.

Побутові картинки знайдемо і в „Селянській Санаторії" Олени Звичайної, яку проф. Гр. Ващенко по доброті свого серця прирівняв аж до Лесі Українки, але це лише картинки і то вже в занадто „обличительному" стилі, а нам треба не публіцистики, а малюнку, що промовляв би самою своєю мистецькою правдою, без грубо тенденційного підходу. „Півтора людського" В. Чапленка — це не об'єктивний малюнок живої дійсности, а відбиток її в кривому дзеркалі, переяскравленої сатири, з характеристичним для автора надто вже „реальним" трактуванням статевих відносин. Найширше змалював совєтський побут таки В. Барка в своїй цікавій повісті „Рай". Безперечно, це замітна річ, написана талановито й гарною мовою. Автор уміло описав своїх лицедіїв — але позитивні типи в нього — це здебільшого люди минулого та й до того — ніде правди діти — й чималі чудаки, а не теперішнього.

Де ж поділися всі ті численні наші громадяни, ті Багряні, Барки, Веретенченки, Гуменні, Маляри, Осьмачки та інші — звичайні й надзвичайні люди, коли взяти тільки письменницьку братію? А де інженери, військовики, учителі, професори і т. д. і т. д., що їх стільки потрапило втекти з совєтського раю у вільний світ?

Те, що про побут пишуть на підсовєтській Україні, хоч і як вихвалює творчість тамошніх письменників один із українських еміґраційних авторів, не може бути правдивим віддзеркаленням тих умов, які там існують. Вони ж не можуть писати правди — це хіба цілком ясно. Минули ті часи, коли Косинки, Хвильові, Антоненки, Давидовичі й інші могли малювати підсовєтську дійсність так, як вона була насправді, не викривлюючи її. Тепер там пишуть, як висловився був свого часу славетний російський сатирик Салтиков - Щедрін, „применітельно к подлості". Отже, їхніх творів не можна брати в рахубу, хоч би їх можна було діставати реґулярно, як це є з російською белетристикою. Москва українських книжок і мало друкує й ще менше ви-

(Продовження на стор. 4)

ОСІНЬ

Схлипує листями ліс золотий,
сльози спливають зливами:
мабуть не буде вже більше рости
вітром галуззя позриване.

Грузну в болоті: так важко іти.
... Сонце виходить над нивами:
серце підноситься до висоти,
музика в серці — приливами.

Мовкну, хоч в серці так молодо.
Мовкну, хоч тугу душі
кличе далека пісня.

... Земле, засмічена золотом,
гом смілий полет душі
вниз ти стягаєш, невтішна.

Остап Тарнавський

П. Заярський

ЛЕСЯ ІВЧЕНКО

(До 10-річчя трагічної смерти)

I

Десять років тому, 21 вересня 1945 року, у місті Мюнхені від удару військового авта, загинула дев'ятнадцятирічна українська письменниця *Леся Івченко*, відома в літературі під псевдонімом — Лесі Оленко. Нещасливий випадок раптово перервав життя молодої багатонадійної талановитої письменниці, яка тількищо розпочала свою літературну діяльність, виявивши вже своїми першими творами не абиякий талант.

Леся Івченко народилася 12 листопада 1926 року в місті Києві в родині відомих українських письменників. Її батько — письменник Михайло Івченко, учасник судового процесу Спілки Визволення України. Її мати — письменниця Людмила Коваленко (Івченко). Дитячі роки Лесі пройшли в умовах жорстокого совєтського терору, в атмосфері загального несамовитого страху, який набував характеру масової психози.

Коли розпочалася друга світова війна і коли німці захопили Україну, Лесі було п'ятнадцять років. І з цього часу Леся починає свою громадську працю. Вона працює в Українському Червоному Хресті. Головне завдання Червоного Хреста — рятувати сотні тисяч полонених, приречених на голодну смерть в таборах полонених. Ю. Гаркушенко так описує діяльність Лесі в часи німецької окупації: „Щодня можна було бачити її не по літах високу, тонконогу постать, за якою черідкою бігли мами, сестри і жінки полонених, дожидаючись із страхом і надією, чи вирве вона від штаткомісаріяту дозвіл на перехід на Лівобережжя. Трамваї тільки для німців, нечувано сувора зема 1941-42 років, кілометрові віддалі через усе місто, але тоненька дівчина, зігнувшись від холоду, міряє ті кілометри цілий день, забуваючи про обід і сніданок". Але через кілька місяців німці закривають Український Червоний Хрест, а багатьох визначніших працівників заарештовують. В той час Харитя Кононенко організує допомогу з Волині. Леся знову бере участь у цій допомоговій акції, рятуючи знесилену і вкрай виснажену голодом українську інтеліґенцію.

Коли завдяки енерґійним заходам українського громадянства був здобутий у німців дозвіл на відкриття Медичного Інституту, то Леся записується на фармацевтичний факультет. Але цей дозвіл на відкриття Інституту виявився справжньою пасткою. Німці дають наказ зібрати всіх студентів і вислати їх на працю по селах. П'ятнадцятирічна дівчина цілими днями працює коло молотарки ,коло віялки, скидає снопи і виконує іншу тяжку роботу. Схудла і виснажена, вона вертається восени до Києва, мріючи про своє навчання в Інституті. Але німці оголошують, що Медичний Інститут закрито і що всі студенти повинні їхати на роботу до Німеччини. Леся змушена на деякий час переховуватися, а потім за допомогою у к р а ї н ц і в виїздить до Львова. Тут вона розпочинає своє навчання в університеті. На лекціях панували чужі для Лесі мови — польська і німецька. Але й ці труднощі вона перемагає й успішно закінчує два семестри університету. В цей час фронт наближається до Львова, і Леся з своєю мамою виїздить на Лемківщину.

У Львові сімнадцятилітня Леся написала свою першу повість „Зелені дні". Ця повість була видана в 1952 році у Филаделфії у видавництві „Київ", з короткою післямовою Б. Р. (В цій післямові помилково зазначено, що Леся Івченко померла в 1947 році).

Дальші події примушують Лесю тікати далі на Захід, рятуючися від большевицької навали. Після короткого перебування у Відні, Леся переїжджає до Баварії, і тут у баварському селі вона дочекалася кінця війни.

Леся їде до Мюнхену, вона намагається відновити своє навчання. Вона збирає книжки для студентської бібліотеки, друкує анкети і документи товаришам, їде на мотоциклі за 500 км. до Франкфурту, щоб розвідати, чи справді українська молодь може виїхати вчитися за кордон.

І тут в розпалі кипучої діяльности повної енергії і завзяття молодої талановитої дівчини приходить несподіваний і раптовий кінець. Американська військова машина в своєму надмірно швидкому і нестримному бігу перериває всі пляни веселої і життєрадісної юної студентки і письменниці. О год. 7:45 вечора хтось невідомий привіз до лікарні мертву Лесю на ношах з брезенту. Поховано її у Мюнхені, Фрідгоф ам Перляхер Форс, фельд 77, могила 79. На її хресті написано:

„Будь же те вовік
[благословенне,
Що прийшло, розквітло й
[одійшло".

Минуло десять років... Але перед очима стоїть світлий образ Покійної... Висока, струнка, русява красуня. Її проміністі великі очі сяють надзвичайною життєрадістю і юною енергією. В її погляді відчувається і розум і добрість, і лагідність і вольова рішучість. Леся особливо відзначалася своєю доброзичливістю до людей. Допомогти людям, підтримати їх, порадити, розвіяти тяжкий настрій — така була перша думка Лесі, коли вона зустрічалася з людьми, які були чимось зажурені і засмучені. Леся відзначалася своєю веселою вдачею, була дотепна і метка у висловах і в характеристиках, любила музику і добре грала на фортепіяні. Леся багато читала і добре знала українську і світову літератури.

II

Свій літературний хист Леся Івченко успадкувала від своїх талановитих батьків. Одна особливість впадає в очі: Л е с я І в ч е н к о вже в перших своїх творах не виявляє якихось ознак учнівства, „початківства", наслідування готовим зразкам. Її повість „Зелені дні" — майже цілком зріла річ, хоч і написана сімнадцятирічною авторкою. Помилково було б вважати, що події, описані в цій повісті, тільки фотографічно відбивають „зелені дні" життя молодої авторки. В цій повісті безперечно знаходимо правдиве відображення дійсности і тонку психологічну аналізу героїні Ірки. В цій же повісті знаходимо і властиву для прози Лесі Українки методу драматизації сюжету, яку А. Ніковський схарактеризував такими словами: „Починаючи з найдрібніших рис несхожости в речах, на перший погляд у всьому подібних, логічно і послідовно розвиває вона (Леся Українка) ті риси несхожости і суперечности аж до тої міри, коли люди стають на протилежних кінцях розвитку одної ідеї; разом з діялектичним розвитком основної думки наростає і драматична боротьба". Цю рису композиції знаходимо ми і в Лесі Івченко в її повісті „Зелені дні".

Головна героїня повісти Ірка, чотирнадцятирічна дівчина, спочатку не бачить ніяких суперечностей в совєтському житті. Їй здається, що всі спокійні і щасливі навколо, що влада піклується про своїх громадян і що всюди панує деклярована справедливість. Але згодом наростає драматична боротьба в душі Ірки, далі вона послідовно розвивається і вкінці Ірка приходить до цілковитого заперечення своїх первісних поглядів, до цілковитого засудження совєтської системи. Першою найдрібнішою рисою несхожости „в речах на перший погляд у всьому подібних" було спостереження, що в крамницях столиці України продавці не розмовляють українською мовою. Безтурботні веселі діти, учні української школи, Ірка і Валька, це перше протиріччя сприймають з гумором і роблять із нього своєрідну гру: ходять по крамницях і питають ґудзиків, продавці не розуміють слова „ґудзик"; і це дуже тішить молодих дівчат. Друге протиріччя робить уже поважку травму в душі Ірки. Це арешт її дядька Петра, людини, до якої Ірка мала велике довір'я і любов. З одного боку Ірка певна, що дядько не має ніякої провини; з другого боку, Ірка також певна, що в СССР нікого даремно без провини не арештують. Щоб розв'язати це протиріччя, Ірка іде до НКВД. Бездушне, бюрократичне ставлення урядовця НКВД викликає перший сумнів в душі дівчини щодо справедливости с о в є тської влади. Дальші події приводять юну піонерку до повного розчарування совєтською системою і до повного зрозуміння фальші, забріханости і цілковитої несправедливости цієї системи. Коли совєтські „ощадкаси" не видали всіх грошей Ірці і її мамі, то це ще більше переконало в брехливості совєтської влади. Віра в керівників партії остаточно захиталася, коли Ірка побачила, як високі партійці тікають, дбаючи тільки про те, щоб якнайбільше вивезти з собою „барахла".

Коли большевики віддали наказ насильно забирати 14-літніх дівчаток для боротьби з німецькими танками і коли Ірка з великими труднощами втекла з школи, уникаючи цієї дикої мобілізації, то цей випадок остаточно переродив її. Рештки ілюзій і довір'я до совєтської влади були розвіяні. Ірка усвідомила, що все совєтське життя перейняте страшною суцільною брехнею і тваринним страхом. „Отже, люди не тому не сміють бути самі собою, що тепер війна, і все стало особливе, не схоже на звичайне. Ні, це все такий порядок, щоб людина ніколи не сміла бути сама собою, а тільки такою, якою треба бути в даний час. Або плакати, або сміятися, або плескати — все за наказом згори, все за чужою волею. Яка брехня! Ах, яка брехня!"

В совєтському світі облуди і брехні Ірка бачить єдину правду в своїй рідній мамі! Цю справу п о в н і с т ю усвідомила Ірка, коли „лаштунки веселого театру, де пройшло її дитинство, летіли в уламках на всі сторони, декорації розсипалися порохом і шматками брудного полотна". І як остаточне завершення процесу заперечення совєтської дійсности, — звучать слова героїні: „Ех, мамо, ми з тобою непридатні до життя в Совєтському Союзі. Надто в нас багато совісти!"

Повість „Зелені дні" написана чистою українською мовою. Цікавий зміст і вміло побудований діялог становлять особливості цього першого твору молодої письменниці.

Оповідання „Навернення" і „На Дніпрових кручах' і своїм ідейним змістом і літературно - мистецькими особливостями також свідчать про літературний хист Лесі Івченко. В першому оповіданні авторка відбила явища совєтської русифікації в школах Києва і її згубний вплив на молодь. Батько врятував свою доньку Оксанку від цього згубного р у с и ф ікаційного впливу совєтської школи. Він щиро і одверто розповів їм все те, чого не казав їй через свою надмірну обережність. Друге оповідання подає образ розкуркуленого с е л я нина, якому допомагає студент. Селянин хоче виїхати в далекі краї, не можна стрінути „справжніх людей". Глибоко запали ці селянинові слова в душу студента, який також має бажання все покинути і „помандрувати кудись світами..., шукаючи справжніх людей".

Рішуче заперечуючи совєтську дійсність з її терором, з її брехнею і з її спотвореними страхом людьми, Леся Івченко була перейнята також великим бажанням знайти „справжню людину" з нескривленою тоталітарною терористичною системою психікою, людину свобідну, незалежну і з почуттям власної гідности.

Антін Рудницький

РЕФЛЕКСІЇ НА АКТУАЛЬНІ МУЗИЧНІ ТЕМИ

Читаємо на афішах, у пресі і на програмках про „попис учнів". Слово: „попис" чистий полонізм. Замісць цього „попис", пропоную вживати слова „виступ". „Виступ учнів" скаже те саме, що „попис".

* * *

Читаючи про ці „пописи", чи виступи учнів різних вчителів, не можна вийти з дива: невже в нас стільки музичних феноменів, стільки геніяльного, чи, в найгіршому випадку, незвичайно обдарованих, пересічно талановитих дітей, чи учнів, як про це голосять дописи про ці виступи?! Отже, н. пр., довідуємось, що така то дитина заледве по кількох місяцях науки вже „заграла прегарно"; інша, за такий-же короткий час навчання вже грає „з абсолютною ритмічною прецизністю та повним експресії тоном". А там знову „суто-музичне фразування", „глибока музикальність", „подиву гідна техніка", „віртуозний розмах", і т. і.

Здавалося б, що такі суперлятивні оцінки відносяться бодай до учнів, які в даних виступах виконують поважні, заавансовані музичні твори, які можна — й треба — виконувати з глибокою музикальністю, суто музичним фразуванням, з подиву-гідною технікою та з віртуозним розмахом. Та куди там! Усі ці гармати найважчого калібру зі словника музичної критики стосуються до виконання зовсім початкових „кусничків" Баєра, Томпсона, Ґурліта, Вурґмілєра та т. п. авторів найпростішої початкової педагогічної літератури — від якої до продемонстрування „подиву-гідної техніки" чи „глибокої музикальности" так далеко, як від вивчення а-б-в- — до писання літературних творів.

Автори панегіриків з учнівських виступів — бо рецензіями, чи критиками їх в ніякому разі назвати не можна! — роблять цим накопиченням суперлятивів під адресою дітей в початковій, чи пак ще —не в мистецькій стадії навчання музики, медвежу прислугу і цим учням і їх вчителям, ради яких приязни вони й пишуть ці панегірики — й одночасно, свідомо, чи несвідомо, баламутять читачів, які в цих справах не визнаються. Усім серйозним і професійним музичним педагогам відомо, як, з однієї сторони, рідкими є справжні, великі, непересічні музичні таланти серед великої кількости студіюючої музику молоді, з другої, які несподіванки трапляються на протязі літ науки: як часто діти, які спершу „заповідалися" дуже гарно, зупиняються згодом на мертвій точці, з якої їх трудно зрушити; чи знову інші, спочатку трудні, повільні й буцімто менше талановиті, несподівано розвиваються і музикально, і технічно, перемагаючи других, буцімто куди більш талановитих товаришів. Тому й суперлятивні похвали під адресою учнів, які щойно вивчають музичну азбуку, не тільки неосновані й непотрібні, але навіть шкідливі.

Критичну оцінку виступів учнів треба стосувати тільки у випадках учнів настільки заавансованих, що й репертуар, який вони виконують, і музично-технічний апарат, яким вони вже володіють, дають підставу до професійного розгляду й публічної оцінки. В усіх інших випадках дописи про виступи учнів повинні бути тільки звітами: хто й що грав, з евент. зазначенням загального зробленого поступу. А основна критика, похвальна чи неґативна, належить до вчителя!

Відомо, що одним з найбільш терпеливих предметів у світі, це папір. Але й йому може обірватися терпець, коли на ньому виписують, як то вчителька, яка „з консерваторії винесла не абияку віртуозність, впевненість ударів й елеґанцію рухів", усе це зуміла передати вже й своєму наймолодшому 6-річному учневі! І не абияку віртуозність, і впевненість ударів й... елеґанцію рухів!..

Треба підкреслити, що ці панегіричні дописи торкаються здебільша виступів учнів приватних вчителів та, інколи, провінції — а обидві наші репрезентативні музичні школи, з централями в Ню Йорку, згл. Филаделфії, тримаються правильної системи згаданої вище, подаючи хто і з чим виступав та чи й який поступ зробив.

∴

Біда в нас з титулами: аж від них кишить. Кепкуємо з цієї слабости, признаємо, що це явище неґативне — але нічогісінько не робимо, щоб цьому зарадити. Очевидно, річ йде про титули, вживані без всяких прав, чи основ. В останніх роках спостерігаємо, що титуломанія кинулася й на музичну ділянку. Хто тільки — ледве сам, вийшовши з-під опіки вчителя — має одного учня, або проводить церковний, чи тим подібний хор, вже є „професором" — і в оголошеннях і на програмках, і, очевидно, в щоденному житті. Дехто вже навіть і не підписує свого прізвища без „Проф.!" Шкоди це ніякої нікому не робить, але осмішує й обезцінює і тих, що так роблять і повагу нашої музичної професії — особливо, коли всі ці особи не орієнтуються в американських відносинах. В ЗДА у щоденному житті ніхто ніколи цього титулу не вживає. Для американців — дивогляд; для нас, українців, людська слабість, яка ані не додає поваги даній людині, ані не перешкоджує інтеліґентному загалові находити різницю між справжнім професором, а тільки пустим звуком цього слова.

Члени Учительського Збору однієї з наших передових музичних шкіл умовилися між собою, що не тільки не будуть при ніякій нагоді кликати себе „професорами", але й при виступах в концертах тощо, пильнуватимуть, щоб їх так не „величали" в програмках, чи на афішах. Чи за цим прикладом не могли б піти й другі наші професійні музики?!

∴

Десь від половини двадцятих років „Діло" у Львові мало свого постійного музичного референта, який не тільки писав рецензії з усіх музичних імпрез (українських й чужих) та, час-від-часу статті на музичні теми, але й переглядав принагідні дописи з ділянки музики інших авторів, особливо з провінції, не пускаючи до друку таких статтей, які часом присилали люди доброї волі, але без будь-яких даних писати про музику. За прикладом „Діла" пішли й два інші головні українські часописи у Львові, й на протязі 15-ти років, до вибуху війни, в наших часописах можна було зустріти чимало різних й навіть розбіжних думок на всякі музичні теми, як в рецензіях, так і статтях, але фахових і ділових.

Як дуже такий нагляд — очевидно, кимсь з відповідним знанням й авторитетом — над дописами на музичні теми є побажаним і в наших передових часописах в Америці! Скільки разів читаємо такі дописи, рецензії, статті, в яких цілі речення й фрази абсолютно не мають сенсу, дармащо вони повні музичної термінології — але фальшиво стосовані! Ще сумніше, коли такі дописи інколи підписані прізвищами молодих людей з претенсіями ,чи амбіціями на повнокровних професіоналів, або прізвищами поважних громадян, які не маючи з музикою нічогісінького спільного, виписують про неї низку жахливих статтей!

Згадана вище можливість нагляду й розгляду усіх музичних статтей, дописів, рецензій і т. п. не тільки поставила б на ноги ділянку музичної журналістики в нашій пресі в Америці, але й цим самим причинилася б до піднесення загального культурного рівня нашої преси.

ДО ТЕМАТИКИ НАШОЇ БЕЛЕТРИСТИКИ

(Закінчення зі стор. 3)

пускає закордон. Таким чином перед нашими авторами, що не мають над своєю головою московських червоних цензорів і не бояться за „ухил" опинитися там, куди Макар телят не ганяв, лежить велике завдання — змалювати всебічну картину підсовстського побуту, включно з тими обставинами, що виникли в зв'язку з війною, а потім із німецькою окупацією.

Саме оце недавно появилася повість, що намагається заповнити цю прогалину, — „Хліб" Павла Маляра, що вийшов накладом видавництва „Прометей" у Дітройті (видавці чомусь змосковська пишуть — Детройт).

„Український Прометей" подав цілу низку хвалебних відзивів про цю повість, але не так варта цих похвал сама річ, як її сюжет. Поминаючи завваги одного з читачів (П. І. в ч. 35 „Укр. Прометея"), що вихваляючи під небеса Малярову повість, закинув їй лише мовні недоліки та невідповідність довжелезних, ніби „поетичних" вступів, якими, не знати, на що (мабуть „для більшої важности"), оздобив автор кожен розділ своєї повісти, — треба сказати, що „Хліб", це твір ще невправної руки. Це лише завдаток на повість.

Не маючи змоги розписуватися тут про недоліки цієї повісти, відішлю читачів до статті про неї п. Вс. Голуба (в ч. 30 „Укр. Прометея"), який докладно розглядає повість, та, хвалячи автора за нечіпаний досі сюжет і підхід до нього, у протилежність до інших рецензентів, не ховає й її значних хиб.

З його оцінкою не можна не погодитися, та разом із ним побажати п. Маляреві наполегливої праці над собою. Він заповідається на доброго повістяра.

„Хліб" належить до „воєнних" повістей, яких у нас є більше, але вони трактують уже про українську збройну боротьбу з большевицькою навалою. Згадати б „Огненне коло" Ів. Багряного, що трактує про боротьбу під Бродами й викликала низку найпротилежніших оцінок, „роман" Олега Лисяка „За стрілецький звичай" та „Марш молодости" В. Бендера. Тут не місце розводитися про їх позитиви чи неґативи, бо про це писалося в українській пресі чимало. Зокрема, „Марш молодости" прихильно оцінив д-р Л. Луців не так давно в „Свободі" (ч. 178), хоч і не поминув і хиб цієї назагал гарної повісти..

Не вдаючися, повторяю, в критику згаданих вище повістей, я хочу тут тільки з приємністю сконстатувати факт появи творів із таким сюжетом. Бажано було б, щоб наші автори частіше бралися до подібних тем.

З цього погляду з нетерплячкою чекатимемо появи нового твору невтомної Д. Гуменної „Хрещатий Яр", присвяченого саме рокам 1941-1943 на Наддніпрянщині. Уривок, недавно поміщений у мюнхенській „Літературній Газеті" каже сподіватися, що цей твір буде цікавий.

Як бачимо, більшість авторів наддніпрянці й пишуть головно про те, що діялося на Східній Україні.

А де ж західньо - українські автори? — Поза О. Лисяком, В. Марською, що дала цікаву, хоч і не всебічну картину з життя галицько - української інтеліґенції в своїй „Бурі над Львовом" та „Проклинаю" І. Шкварка, нема що принотувати.

А скільки ж то тем у нас не порушено! І з життя Західньої України під Польщею, і з життя еміґрантського, і з підпільної боротьби, тощо. Є про що писати й треба писати, бо гарна повість краще, ніж усякі історичні досліди освітлює перед нами минуле, — давнє і нове. Красне письменство багато помагає зрозуміти минулі часи, вжитися в колишнє життя. Воно його оживлює перед нами.

Хотілося б сподіватися, що наші мистці пера заповнять злючі прогалини. Дав би то Бог!

УСПІХ МОЛОДОГО МИСТЦЯ

У Відкритій Виставці Акварелі, що її влаштовує „Де Нешнел Артс Клаб" у своїм приміщенні при 15 Гремерсі Парк у Ню Йорку в днях 2 до 19 жовтня ц. р., між 95 молодими мистцями бере участь теж і українець Зиновій Онишкевич, студент відділу мистецтва й наук у Прад Інституті у Брукліні. Кожен з мистців репрезентований одинєю картиною. Онишкевич виставив акварелю „Після дощу".

ФИЛАДЕЛФІЯ НАС Б'Є!

(Фейлетоник).

Дзвінок: д-ррр!..
Поштар: „Спешел Деліврі". З Филаделфії.

Відкрив листа — й аж мене підкинуло! На кольоровій афіші, великими буквами: „ОСІННІЙ ЯРМАРОК!" Вечір співу, музики, гумору і сатири, в двох частинах". Влаштовує: Літературно - Мистецький Клюб у Филаделфії. Неділя, 9. жовтня, ц. р., і так далі.

Вігме — сором для нашої Метрополії! Якась-то ми, рахувати, світова столиця, своїх мистців маємо вбрід, ще й імпортовані прибувають, — а така Филаделфія нас б'є! В нас ще і програма 7-го Літературно - Мистецького Ярмарку не намічена, а вони вже бахнули справжню бомбу!

Читаю „брудномаз" програмки (новий вклад в укрмову, винахід Кунца - Климовського). Програма О. К. Підпирають її такі філяри Українського Театру (у Филаделфії!) як — пані Ліза Шашаровська, панове — Паздрій, Рудакевич, Гонта, співає Оксана Сов'як, грає Лідія Бульба, очевидно — виступить у своєму історичному фраку Только Радванський, цим разом не як Калафатюк, а як дуже ліричний баритон.

Ще й нашого Понеділка позичили собі на цю неділю! Я його назвав би, цього Понеділка, рейдуючо - пікнікуючим письменником: він завжди десь виступає і — колектує монету. Аж мене заздрість бере!

І так у всьому нас переганяє Филаделфія! Тільки подумати — як давно у них існує національна бара в Горожанському Клюбі... Ще від ав, за часів небіжчика Рузвелта заложена. А в нас, на сміх і глум, відкрили її в Народному Домі щойно 1-го жовтня, 1955-го року!

Між іншим: пропоную моьому кумові, О. Тарнавському, відмітити цю важливу дату в його ярмарковій доповіді п. з. „Майбутнє культури".

Ну, що ж, я собі там рядовий член нашого ЛМКлюбу, трохи мені прикро за таку невдачу, та й годі. Але що діється в серці п. проф. Литвиненка, нашого цісаря! Не знаю, чи він переживе такий „штемп" — як казали у Львові. А тут ще, як на біду, ремонтують всі „гайскули" на долині міста і немає де цього 7-го Ярмарку влаштувати..

Хіба прийдеться їхати з Ню Йорку до Филаделфії?..

І. Кер.

Персі Біші Шеллі

ОЗІМАНДІЯ

Я стрів мандрівця, і слова лунали
Про древній край: — Дві кам'яні ноги
Стоять в пустелі. Пусто навкруги.
Лише лице, надщерблене, запале
В пісок, являє глузування муть.
Воно вістить, умів різьбар читати
І владу й глум, що в камені живуть,
Що ними серце хтось патлив багатий.
Ще п'єдестал зберіг потугу слів:
„Я — Озімандія. Я — цар царів!
Поглянь на труд мій, вігносте, й корися!"
Кругом — пустеля. Мандрівні піски
В руїни дмуть. Ні дому, ні узлісся —
Розкритий простір вис крізь віки.

Переклад **Яра Славутича**

Вільям Вордзворте (1770-1850)

∴

Не гань сонета, молодий письмаге,
Його краси не знавши. Мов клюгем,
Шекспір ним серце відмикав мигцем;
Петрарка гоїв рани, співом наге;
Тужба крізь нього в Камоенса плаге;
І Тассо вабить слів ясним дощем;
Сонет зацвів над миртовим кущем,
Відколи славний Данте неюнаге
Своє голо вкоронував. Як жар,
Сонет грів Спенсера, в казкові лона
Водив із темряви; коли ж котар
Запона вкрила всі шляхи Мільтона —
Ріг стала сурмою: трубив поет, —
Його душа не відала тенет!

Переклад **Яра Славутича**

Черговий успіх Руслани Антонович

Вімома уже, молоденька піяністка Руслана Антонович, що про її успіхи багато писала чужинецька преса та передруковувала українська, закінчила Державну Музичну Академію у Відні й одержала на своєму 16-му році життя диплом з подвійним відзначенням.

Вручення диплому цієї відомої у цілому світі Високої Музичної Школи (під цю пору найкраща школа фортепіяну) Руслані Антонович, викликало багато зацікавлень у музичному середовищі Відня. Це був перший диплом, який видала ця Висока Школа своєму абсольвентові у віці 16 років і перший диплом з подвійним відзначенням.

Щоб могти дістати диплом Руслана Антонович мусіла добитися особливої згоди австрійського міністерства освіти.

За 16 років свого життя добула вона за 10 років наполегливих і тяжких студій диплом на найкращій під цю пору школі фортепіяну в світі. Далі добула три міжнародні міри відзначення: 1. У віці 13 років нагороду, фундовану музичними критиками Відня, т. зв. „Прайс дер Вінер Крітік"; 2. У віці 15 років — першу медалю на Міжнародному Конкурсі в Женеві 1953 року; 3. У віці 16 років — найвище відзначення, надане в 1954 році для жінок піяністок, грошову нагороду 1,000 шв. франків на Міжнародному Конкурсі у Женеві. На тому ж конкурсі, окремо Шопенівську нагороду.

Що думають про Руслану Антонович у швайцарському музичному середовищі, зацитуємо листа Генерального Секретаря Міжнародного Конкурсу в Женеві д-ра Лібштекля з дня 7 січня 1955 р.:

„Від двох років обсервуємо Руслану Антонович і мусимо сказати, що вона надзвичайно талановита і дуже поважно ставиться до своїх студій. Наше жюрі є дуже суворе і в Женеві можуть добувати нагороди направду тільки найкращі. Руслана є ще молоденька і це є під цю пору її одинока хиба. На мою думку, величезна надія („ґанц ґросе гофнунг") — як піяністка..."

АБХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПИНИ БІЛЯ КЕРЧІ

АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПИНИ БІЛЯ КЕРЧІ

19 серпня до Керчі (Крим) виїхала Боспорська експедиція Інституту історії матеріяльної культури Академії наук СССР. Завдання її — продовжувати розкопини боспорського міста і фортеці Ілурата, що знаходилися біля столиці Боспорського царства Пантикапей. Тут знайдено десятки мешканевих будинків і оборонних споруд, що являють собою могутній фортечний мур з вежами, споруджений для захисту від набігів кочовиків. Речі хатнього вжитку, льохи, засіки відтворюють побут, економіку і культуру стародавнього міста перших трьох віків нашої ери. Фортеця добре збереглася. Друга група археологів продовжує розкопини позаміської садиби на північ від Керчі. Тут виявлено мешканеві будинки і ґуральню, які яскраво змальовують побут населення III-II віків до Христа. Третя група археологів почне вивчати кургани в північній околиці Керчі, де в 1954 році знайдено дерев'яний саркофаг IV віку до Христа, мальовані вази та ювелірні вироби. Експедиція передбачає провести також розвідувальні роботи й на узбережжі Озівського моря.

„БУДОВА ШКОЛИ ЗРИВАЄТЬСЯ"

Під таким заголовком вміщено в „Радянській Україні" лист директора школи І. Пелипейка. Він пише: „Приміщення нової школи в селі Сереховичі, Старовижівського району на Волині, мають здати в експлуатацію до початку цього навчального року. Але будівництво ведеться так безладно, що навряд, чи закінчать робити і в наступному році. На площадку місяцями зовсім не завозили будівельних матеріялів, а коли їх доставили, то виявилось, що не вистачає робочої сили. Одна з причин плинности робітників на будівництві — несвоєчасна виплата заробітної платні. Якість виконання робіт низька. Виконавець робіт — Волинський обласний будівельний трест (керівник т. Петров) не приділяє серйозної уваги будівництву сільської школи".

„ШКОЛИ ГОТОВІ ДО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ"

А ось в тому ж числі „Радянської України" офіційна реляція її кореспондента про стан із шкільними приміщеннями на Волині перед початком нового навчального року. Це вже не голос живої людини, а шаблоновий і наскрізь фальшивий звіт в дусі звичайних совєтських дописів про „перемоги соціялізму". І так під поданим вище заголовком кореспондент пише: „Трудящі Волині взяли активну участь у підготовці шкіл до нового навчального року. З допомогою громадськости школи добре відремонтовані, забезпечені необхідним інвентарем і наочним приладдям. На облік взято всіх дітей шкільного року. Як школи, так і вчителі повністю забезпечені паливом на весь опалювальний сезон".

УКРАЇНСЬКІ ОБРАЗОТВОРЧІ МИСТЦІ В ТОРОНТІ ОРГАНІЗУЮТЬ ВИСТАВКУ МОЛОДИХ МИСТЦІВ

Торонто. — Образотворча Секція при Українському Літературно - Мистецькому Клюбі в Торонті відбула дня 22 вересня ц. р. під проводом М. Дмитренка свої збори, в яких взяли участь місцеві образотворчі мистці. На зборах вирішено організувати в 1955 році виставку праць українських молодих мистців, які останніми роками покінчили студії, як і тих, що почали працювати в мистецькій ділянці. Для тієї мети обрано комітет виставки під проводом Омеляна Теліжина, голови, Ірини Носик та Петра Сидоренка, членів. Вирішено також створити почесний комітет виставки, в склад якого увійдуть діячі української культури і мистецтва в Торонті і під протекторатом якого буде діяти комітет виставки. Мистці, які бажали б взяти участь у згаданій виставці, мають зголошуватися до 15 жовтня ц. р. в голови комітету О. Теліжика на адресу: 71 Brunswick Ave., Toronto, Ont. — Тел. WA 2-4490.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в радах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри працівників.

З театру

Український Театр в Америці під керівництвом Йосифа Гірняка. Діма: „Хміль", п'єса на три дії. Режисерія Олімпії Добровольської. Прем'єра 7 жовтня 1955 у залі Фешен Інституту в Ню Йорку.

Після „Пересаджених квітів" — це друга п'єса молодої письменниці, яка живе постійно в Парижі, виставлена Українським Театром в Америці. „Пересаджені квіти" дістали нагороду на конкурсі ЗУАДК-ту, — „Хміль" своєю сценічною будовою, диспозицією і витримкою стилю — стоїть вище, проте викликує більші сумніви своєю тематикою і логічністю характерів головного героя та його дружини. Тематика така стара й „оклепана" в літературі, що аж банальна: подружній „трикутник". На виправдання авторки проти можливих закидів, що, мовляв, вона не знайшла в сучасному світі ідей і подій ніякої кращої й цікавішої теми, можна б сказати, що, остаточно, ніякому авторові не можна диктувати теми й річ тільки в тому, як він до неї підходить та як уміє мистецько використати її. Діма створила строго реалістичну п'єсу, скомпоновану добре, за клясичними приписами зав'язки в першій дії, доведення до шпилю драматичного напруження в другій дії і розв'язки в третій. Вона оминула всяку порнографію, але не оминула деяких грубостей. Більша елеґантність вислову зовсім не пошкодила б реалізмові п'єси. П'єса не є „неморальною", бо має уморальнювальну тенденцію: вказати, до чого доводить зло. Чотири дієві особи строго поділені між позитивні й неґативні типи: дружина Ірина Березяк — наскрізь позитивний тип, так само „добрий дух", що розплутує вузол трагедії і допомагає до „геппі енд-у" — приятель господаря дому, Олекса Дончук, — зате дівчина, що розбиває подружнє щастя, Люба, — тип наскрізь неґативний, а фактичний винуватець, чоловік, Павло Березяк, тип складніший, з переміщанням первнів добрих і злих. Неприємно вражає глядача слабість і безхарактерність того фізично сильного мужчини та нелогічність його поведінки: коли він знає і відчуває, що його поставлено в неможливу ситуацію і що йому грозить родинна трагедія, чому безвольно придивляється штучкам безвідповідальної дівчини, не відчинить зачинених дверей й не викине її за двері?! Він дійсно „сполоханий заяць", як його характеризує відразу його дружина, що теж невідомо чому дає тероризувати себе й поводиться всупереч тій логіці, що її хоче бачити читач чи глядач в героях повісти чи п'єси. Правда, люди надто часто поводяться в житті глупо, нелогічно й тому є предметами психоаналітичних студій. Зрештою, добре переплутано в характерах трьох головних героїв „трикутника" суперечності їхньої вдачі: у жінки доброта межує з глупотою, у дівчини — легкодушність з рафінованістю, у чоловіка — порядність з безхарактерністю. Добрий діялог, що ми його пізнали вже в „Пересаджених квітах", уміння перескакувати з поважного на легкий тон, деякі сцени чималого драматичного напруження і назагал жвава акція — роблять п'єсу цікавим видовищем. Зрештою, її камерний характер обмежує круг зацікавлених глядачів: для молоді вона непридатна не з уваги на свою моральність чи неморальність, а просто тому, що молодь не цікавиться проблемами подружнього життя і щастя і цих проблем ще не всилі зрозуміти. При дальших виставах добре було б вигладити деякі місця у діялогу з вульґаризмів і такі неукраїнські граматичні форми, як напр. „Павлу" (замість „Павлові"). З виконавців, які, на жаль, були „стремовані" (що треба врахувати на рахунок невідрадних умовин, в яких мусить іти підготова), на першому місці треба згадати І. Ґеруса у важкій ролі Павла Березяка, людини ніби порядної, яка робить непорядні речі і поводиться, як дурень та грубіян, поки не минув його „хміль": він мав дуже добрі місця, особливо в 3-ій дії. Пані Ліда Крушельницька, як зраджувана жінка, й пані Валентина Калин, як зводниця, та п. Зенон Осінчук у ролі приятеля молодечих літ Березяка, Дончука, — всі вони творили гарний зіграний ансамбль. На всій постанові й на виконанні окремих роль видно було дбайливу руку Олімпії Добровольської.

Серед глядачів на перерві після другої дії й після закінчення п'єси можна було почути запити: чи варта з таким накладом сил і енерґії ставити речі, які не мають інш. вартости, як двогодинне видовище, може й цікаве, яке проте в порівнянні з п'єсами із світової драматургії з тою самою тематикою — стоїть куди-куди нижче?! Це окрема й дуже болюча тема. Вона тісно в'яжеться з бідністю українського драматичного репертуару й із технічними можливостями постанови. В американських відносинах є ще та заковика, що загал, який навіть не знає світової драматичної літератури й може дуже рідко відчуває американський театр, все ж з такою тематикою стрічається раз-у-раз — у кіно, у часописних фейлетонах, репортажах — завжди у високо мистецькому оформленні. І тому треба дивуватись відвазі й авторки, що живе у Франції, і знає напевне французьку драматичну літературу, яка особливо в даній тематиці — неперевершена. Цікаво було б почути в цій справі різні голоси, — як до дискусійної теми.

І. Кедрин.

Европейська Кіностудія У-Фільм — про потребу створення української кіносітки

Після довгого й наполегливого підготування та спеціяльного вишколу двох осіб у французькій кіностудії — в Парижі створено першу в Европі Українську національну Кіностудію документальних і мистецьких фільмів. Кіностудія носить назву У-ФІЛЬМ (тобто „Український Фільм"); головним відповідальним У.Фільму став інж. Е. Березяк, мистецьким керівником У-Фільму призначено письменника Леоніда Полтаву. При У-ФІЛЬМІ постійно чи лише при однім фільмі працюють мистці Ю. Кульчицький, А. Сологуб, поетка п-і Діма, д-р М. Аркас, французький письменник Франсуа А. Віалле; для підготування історичних матеріялів до запланованого документально - історичного фільму запрошено відомого історика п. проф. Ілька Борщака.

У-ФІЛЬМ випустив перші два фільми, які вже з визначним успіхом ішли в Англії і незабаром ітимуть у Франції та Бельгії: документальний звуковий „Українці в Парижі" і звуковий кольоровий фільм-казка для дітей „Мавп'ячий король" — перший український дитячий фільм взагалі.

Тепер У-ФІЛЬМ виконує, на замовлення СУБ-у, документальний звуковий фільм з коментарем і музично-вокальним супроводом — „Українці у Великій Британії". Також, під керівництвом Леоніда Полтави, розпочато в околиці Парижу здіймання кольорового звукового фільму для дітей за однією із казок Івана Франка. Весною наступного року У-ФІЛЬМ розпочне здіймання повнометражного звукового фільму на тему українсько-шведської війни проти Московщини: окремі актори вже підготовляють ролі.

У своїй праці У-ФІЛЬМ спирається на українські фахові кіносили та українських мистців, акторів і музик; фінансово це незалежна інституція — яка працює через контакт із українським кіноглядачем. Як показала серія кіновечорів у Англії, український кіноглядач повністю підтримує працю своєї Кіностудії мистецьких та документальних фільмів, масово йде на фільми й активно підтримує українське національне кіно на еміґрації.

У-ФІЛЬМ виготовляє також копії своїх фільмів на стрічці 16-міліметровій із оптичним або магнетичним звуком. Ці копії призначені на продаж чи винайняття для демонстрації фільмів продукції У-ФІЛЬМУ за океаном — у ЗДА, Канаді, Арґентині, Австралії. У зв'язку з цим виникає гостра потреба створення у всьому вільному світі, де є більші українські скупчення, української кіносітки. При влаштуванні кінопроєкційних пунктів у всіх вільних країнах, українські фільми випуску У-ФІЛЬМУ зможуть обійти ввесь світ і, таким чином, не лише оплатитися фінансово й дати задоволення українському глядачеві, а й принести необхідні фінансові засоби для продовження і розвитку цієї справи національної ваги. В Европі ми були б дуже задоволені почути голоси наших колеґ — їх відгуки й думки щодо цієї проблеми, адже вона так само стосується і Европи, й заокеанських країн.

P. S. Зацікавлених просимо писати:

M-r Bereziak
R. E. A., S. U-Film
25, Rue Taitbout, Paris 9,
France.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНКИ В ЛІТНІЙ МИСТЕЦЬКІЙ ШКОЛІ

Піяністка Оксана Бризгун з Торонта, Канада, дістала стипендію на літо 1955 р. до літньої мистецької школи в Бенфі Альберта при Едмонтонському Університеті (Banff School of Fine Arts, University of Edmonton, Alberta, Canada). Крім того, на підставі 6-тижневої праці в школі, дістали ще нагороди в характері стипендій до тієї ж школи на літо 1956 р. 12 студентів (8 спів, 4 піяно). Поміж нагородженими на першому місці є Оксана Бризгун.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Ігор Соневицький. Українські пісні для фортепіяна. Випуск III: „ЛІТО". Мініятюри на народні і пластові пісні. Видавництво „Свобода", Джерзі Сіті.

Перед нами новий, гарно виданий збірничок десятьох народних та пластових пісень, одягнутих в мистецьку, модерну фортепіянову шату. Усі ці обробки І. Соневицького (дотепер появилися, крім „Літа" — ще „Зима" і „Весна"), є дуже вартісним надбанням української інструктивної літератури, поперше тому, що чисельно її збагачують, а подруге — виробляють у молоді добрий музичний смак і підтягають її музичне думання на вищий рівень через стилеве, фахове, піяністичне і взагалі мистецьке оформлення.

Цей третій цикл „Літо", подібно, як і попередні, має у собі зразки поліфонії, варіяційної техніки, багатої гармоніки та прозорої формальної побудови. Це все, очевидно, достосоване до рівня трудности поодиноких п'єс, що розчислені на перші чотири роки навчання. Можна сказати, що цей цикл „Літо" добором тем, стилевим — зразковим їх опрацюванням, як також старанністю фразування і зовнішнім виглядом видання (самі значки-ноти для дітвори трохи замалі) є найкращим з усіх трьох циклів, а усі п'єски в ньому є знаменитим студійним та пописовим матеріялом.

Роман Савицький

Нові видання

- **Володимир Бандурак.** *Козацька дитина.* Оповідання з козацької бувальщини. Видання Українського Народного Союзу. Бібліотека „Веселки". Випуск ч. 1. Джерзі Сіті-Ню Йорк, 1955, ст. 32. Ілюстрації Миколи Бутовича, обкладинка Мирона Левицького.
- **о. Севастіян Сабол, ЧСВВ.** Католицтво і Православ'є. В 900-ті Роковини поділу Христової Церкви (1054-1954). Видавництво „Слово Доброго Пастиря", Ню Йорк, 1955, ст. 330.
- **Григорій Косинка. Фавст із Поділля.** Редакція і передмова Богдана Кравцева. Організація Оборони Чотирьох Свобід України. Ню Йорк, 1955, ст. 96.
- **о. Василь Ваврик, ЧСВВ.** Трагедія модерної молоді. Слово Доброго Пастиря. Видавництво оо. Василіян у ЗДА. Рік VI, ч. 9-10, вересень-жовтень 1955. Ню Йорк, 1955, ст. 64.
- **Андрій Чайковський. Одарка.** Повістка для дітей. З малюнками Петра Андрусева. Накладом Видавничої Спілки Тризуб. Вінніпеґ, Ман., Канада, 1955, ст. 48.
- **Vasyl Kosarenko - Kosarewytch. Die Moskauer Sphinx.** Mythos und Macht in den Vorstellungen ueber Osteeuropa. Verlag Eremitten-Presse. Printed in Germany. MCMLV., ст. 228.
- **Петро Мірчук. Від Другого до Четвертого універсалу.** Ліґа Визволення України. Торонто, 1955, ст. 72.
- **V Конференция Института по узучению истории и культуры СССР.** (Мюнхен, 25-27 апреля 1955). Доклады и дискусии. Институт по узучению истории и культуры СССР. Мюнхен, 1955, ст. 304.
- **Весник Института по узучению истории и культуры СССР.** Ч. 2(15). Мюнхен, 1955, ст. 160.
- **Український Місіонар у Бразилії.** Рік XX, ч. 7. Липень 1955. Прудентопіль, 1955, ст. 16.
- **Інформативний Листок.** Об'єднання Американсько-Українських Ветеринарних Лікарів. Рік VI, число 2(21). Шикаґо, 1955, ст. 24.
- **Світло.** Католицький журнал для українського народу. Рік XVIII, ч. 9. Вересень, 1955. Торонто, 1955, ст. 48.
- **Жіночий Світ.** Рік VI. Ч. 8(68). Вінніпеґ, 1955, ст. 24.
- **Українське Православне Слово.** Місячний урядовий орган Української Православної Церкви в ЗДА. Рік VI, ч. 9. Вересень 1955. Савт Бавнд Брук, Н. Дж., 1955, ст. 24.
- **5 лет Института по изучению истории и культуры СССР.** (1950-1955). Мюнхен, 1955, ст. 40.
- **Вістник Об'єднання Українських Лісників і Деревників.** Рік IV, ч. 5-6 (18-19), Ню Йорк, 1955, ст. 30 (Цикльостиль).
- **Kultura.** Szkice, opowiadania, sprawozdania. 1955 — wrzesień, Paryż, 1955, ст. 160.
- **Вільний Український Робітник.** Липень, 1955, серпень 1955. Париж, ст. 12+10. (Цикльостиль).
- **Свобода.** Орган Центрального Объединения Послевоенных Емигрантов из СССР. Август 1955, ч. 38. Мюнхен, 1955, ст. 32.
- **Місіонар.** Урядовий орган Апостольства Молитви і Братства Найсвятіших Тайн. Рік 39, ч. 8, вересень. Филаделфія, 1955, св. 225-256.
- **Three Centuries of Struggle.** Adresses on the occasion of the 300th Aniversary of the Theaty of Pereyaslav between Ukraine and Russia, 1654-1954. Published by the Ukrainian Canadian Committee. Winnipeg, 1954, ст. 48.
- **Українське Громадське Слово.** Незалежний орган української суверенно - соборницької, трудово-демократичної і республіканської думки. Рік III, ч. 8(32). Новий Йорк, серпень 1955, ст. 163-186.
- **Бібльос.** Журнал бібліографії, критики і рецензій, ч. 5, вересень 1955. Рік I. Ню Йорк, 1955, ст. 16. (Цикльостиль).
- **Українська Висока Політехнічна Школа.** Науковий Бюлетень. Ч. 39-40. Науково-Дослідний Інститут — при УТГІ. Мюнхен, 1954, ст. 40.
- **Вістник.** Український релігійний двотижневик. Рік 32, ч. 17(997), вересень 1955. Вінніпеґ, 1955, ст. 16.
- **Український Національно-Державний Союз (УНДС) в ЗДА.** Бюлетень. Ч. 12. Ню Йорк, 1955, ст. 22 (Цикльостиль).
- **Готуйсь.** Журнал пластового новацтва. Ч. 7(17), вересень 1955. Ню Йорк, 1955, ст. 16.
- **Молоде Життя.** Журнал пластового юнацтва. Ч. 7(125), вересень 1955. Ню Йорк, 1955, ст. 8.
- **Голос Спасителя.** Релігійний місячник. Рік 27, ч. 9, вересень 1955, Йорктон, Саск., 1955, ст. 64.
- **Проф. д-р А. Коцевалов.** Античная история и культура Северного Причерноморья в советском научном исследовании. Институт по узучению истории и культуры СССР. Исследования и материалы. Серия I-я, вып. 19. Мюнхен, 1955, ст. 76.
- **Федор Кубанский.** На привольних степях кубанских. Повесть. Издание автора. Ню Йорк, 1955, ст. 144.
- **Ми і Світ.** Український магазин. Рік 6, ч. 16. Серпень, 1955. Торонто, 1955, ст. 48.

РЯТУЙТЕ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НЕЇ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ФОНД „ВЕСЕЛКИ"!

УКРАЇНЦІ В ЦАРСТВІ ПЕРОНА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

кам. Кажуть, що в тому часі появилася провокативна летючка, видана буцімто хорватськими й українськими католиками. Невідомо, чи ті провокації слід записати на перонівський чи на комуністичний рахунок. Можливо, що і на один і на другий — бо чимало комуністів, зокрема еспанських, зуміло інфільтруватися до партії та до партійної синдикалістичної організації. Після революції 16 червня перед усіми католицькими церквами й установами появилися поліційні стійки. Церкву оо. Василіян берегли широкоплечі матроси з Морської Префектури. Тримати стійку на спокійній вулиці — нудна робота, тож, коли в неділю після Богослужби отці висвітлювали фільми для дітвори, серед публіки не бракувало морських поліцистів...

* * *

Під час протикатолицької нагінки Перон твердив, що проти нього є лише „мальос курайс" — „злі священики", тобто розполітикована частина духовенства, і що в країні панує повна релігійна свобода. Щоб здезорієнтувати громадську опінію, він приймав на святочних авдієнціях одного бувшого католицького священика-апостата і представників інших віровизнань. В Арґентині живе чимало арабів з Ливану (католики східнього, маронітського обряду) та Сирії (православні). Меткі й рухливі левантинці, між якими є чимало багатих підприємців, підтримували з вирахування зв'язки з перонівською партією, і мабуть під їхнім впливом, антіохійський патріярх дав Перонові високе відзначення — під час найгостріших протикатолицьких переслідувань. Наводимо цей факт, щоб підкреслити гідну, тактовну поставу православних українців, які не дали себе вманеврувати в ніякий виступ.

Перон охоче приймав представників чужинецьких колоній — японців, арабів, і т. д. Три роки тому він прийняв був разом з дружиною Українську Центральну Репрезентацію. Ева Перон запросила до себе представниць Союзу Українок. Перша авдієнція пройшла гладко, друга трохи слабше, бо на запити Евіти наші пані відповідали разом, так що дружина президента не багато зрозуміла. Навесні минулого року мала відбутися друга українська авдієнція, але в міжчасі вибухла протикатолицька нагінка. Вийшла складна ситуація — прийшлося маневрувати так, щоб до авдієнції не дійшло. У тій делікатній ситуації панувала серед членів Української Центральної Репрезентації повна однозгідність.

Після смерти Еви Перон появився в еспаномовному журналі „Украніа Лібре" (як і в усій арґентинській та чужинецькій пресі) портрет покійної. Через недогляд побіч портрету вмістили, і то грубим друком, привіт Трумана для Українського Конґресового Комітету Америки... Був це час найгострішого пароксизму перонівської пропаґанди проти „американського імперіялізму", і ми поважно боялися, що наш журал замкнуть. На щастя, вийшли з тієї халепи ціло.

В останньому році життя Евіти робили велику рекляму її книжці „Рація мого життя". Партії залежало, щоб книжка була перекладена на якнайбільше мов, тому охоче покривали кошти перекладу та видання. А що в Буенос Айресі знайдете людей з усієї Европи та чимало азійців (араби і японці), перекладів появилося чимало. В українських колах також призадумувалися, чи не варто б віддати кесареві (точніше: кесаревій) що кесареське, але між людьми, які могли б зробити переклад, не знайшлося охочого:

* * *

Арґентина — типова іміґраційна країна, стоїть перед питанням асиміляції іміґрантів, з яких легко й скоро тонуть в креольському морі лише еспанці та італійці. Ніколи не було в Арґентині спроб насильного винародовлення, як у Бразилії за першої президентури Варґаса — але деякі протиперонівські кола дивилися кривим оком на все, що допомагає іміґрантам зберігати почуття національної окремішности. Перонівська ідеологія (якщо прийняти, що така взагалі існувала) була наскрізь націоналістична. Найвірнішою опорою режиму були метиси („чорні", як їх звуть тутешні українці) з провінції, які до того часу вели злиденне животіння, здебільша як форналі та скотарі. З огляду на нездатність цього елементу до систематичної, здисциплінованої праці, білі — навіть іміґранти — мали першенство не лише в промислі й торгівлі, але також на нижчих щаблях публічної адміністрації. Наприклад, охоче приймали іміґрантів, навіть ненатуралізованих, до поліції. Хоч дипломатія є, як і по всьому світі, зарезервованою доменою місцевої суспільної верхівки, генеральну дирекцію політики у тутешньому міністерстві закордонних справ очолював правник-інтернаціоналіст Антоколец, уроджений у Вильні.

Ксенофобські кампанії перонівської пропаґанди були звернені виключно проти Англії та З'єдинених Держав, і ніколи проти заробіткової іміґрації, дармащо метиси назагал терплять на комплекс заздрости і не люблять іміґрантів. У минулому сторіччі трапився був навіть випадок погрому білого населення одного містечка у провінції Буенос Айресу. Навпаки, Перон вважав (чи хоч твердив), що його хустиціялізм — це універсальна доктрина, яка пошириться на цілий світ, розв'язуючи соціяльні проблеми. Вербували чужинців до партії, і врешті створили окрему „перонівську партію чужинців". Мені невідомо, щоб туди належали якісь українці. В таких умовинах, не зважаючи на націоналістичний характер перонізму, над чужинцями не тяжів шовінізм. Населення великого Буенос Айресу — це іміґранти або діти чи внуки іміґрантів, тому европеєць почуває себе між ними як у себе вдома, і, навпаки, метис почуває себе небажаним інтрузом.

У висліді господарської коньюнктури в перших роках Перонової президентури (якої, до речі, Перон не спричинив і навіть не використав як слід), матеріяльне становище українців назагал покращало. Завдяки упромисловленню держави, у підтропічному Місіонес поширилися промислові рослини, і наші колоністи (які там поселилися ще до першої світової війни) з бідних хліборобів стали заможними плянтаторами чаю та тунгу. У другій підтропічній провінції, Чако, зустрінете серед українців багатих плянтаторів бавовни.

При корисній коньюнктурі, на очах виріс дрібний та середній промисл — а враз із тим нова верства self made men-ів. Між ними є чимало українців — колишніх кваліфікованих робітників, які завдяки працьовитости та рухливости доробилися власних варстатів, а то й невеличких фабрик. Найбільший український промисловець затруднює коло 100 робітників. Слід підкреслити, що загал цих нових українських підприємців бере живу участь в нашому організованому житті.

Українці трималися гідно, не обтяжили своєї політичної гіпотеки. Але 10-річний перонівський період замикають активним сальдом на громадському й на господарському секторі.

З Голосів Української Преси

АПЕЛЬ 4-ГО ВЕЛИКОГО ЗБОРУ ОУН

„Українське Слово", Париж, тижневик, з 18 вересня ц. р. подає „Апель до вільного світу 4-го Великого Збору Українських Націоналістів". В отому апелі перестерігається вільний світ перед легковірністю у відношенні до нової московсько-комуністичної тактики й приґадується досвід зі спробами співіснування з тоталітарною системою Гітлера. Мовляв, коли в 1938 році західній світ пішов у Мюнхенському договорі на співпрацю з гітлеризмом, „лише маленька Карпатська Україна підняла зброю проти насильника, щоб зайвий раз ствердити право українського народу, поділеного тоді мировими договорами між чотирма державами, на вільне державне існування". Потім знову у 1945 році „Україна не зложила зброї і силами Української Повстанської Армії ставила спротив совєтській експансії на Захід". Далі „Апель" говорить про вартість націоналізму в боротьбі проти комунізму, дармащо комунізм використовує націоналістичні рухи колоніяльних народів у цілях закордонної політики Москви.

„Ми свідомі великої небезпеки для людської цивілізації в разі світової тотальної війни. Але ми бачимо, що наша цивілізація загрожена комунізмом не менше поважно, як атомною бомбою. Нова тактика Совєтів не повинна нікого змилити щодо цілей Москви, яка неухильно змірює до світової геґемонії. Для неї потрібно лише перепочинку, щоб повести з новою силою нові атаки на вільний світ. А тому Совєти не збираються розв'язувати свої п'яті колони, ані зносити залізну заслону, ані припиняти холодну війну..."

Підписаний той „Апель": „За Президію IV Світового Конґресу Організації Українських Націоналістів — Генерал Микола Капустянський. — Місце Постою, вересень 1955".

„КОМІТЕТ ДІЇ"

„Український Самостійник", Мюнхен, тижневик, з 25 вересня ц. р., подає під наведеним заголовком і субтитулом „Нова ініціятива в справі об'єднання українських політичних сил" — широкий зміст доповіді ред. Романа Ільницького, виголошеної в Мюнхені перед кількадесяти українськими громадянами головно з політичного світу, п. з. „Як досягти об'єднання українських політичних сил на чужині". Як виходить з поданого змісту, доповідач проти Об'єднування української еміґрації на платформі чи то УНРади чи УГВР, уважаючи це практично невикональним. Він висловився теж проти „поглощення одної установи другою" і так само проти „покищо" злиття одної установи з другою. Зате він поставив тезу, що треба:

„щоб вони обидві, а вслід за ними і ті політичні партії і організації, які є поза ними, покликали до життя спільний екзекутивний орган для справ біжучих життєвих потріб української еміґрації й вивінували його в спільний авторитет".

Доповідач назвав такий орган „Комітетом Дії" і признав йому за ціль займатись аполітичними справами української культури поза межами рідного краю, залишивши політичні справи одинаково УНРаді, як УГВР. „Зате такі справи (читаємо там буквально), як: плянування державного будівництва, студії положення в Україні і в світі, виступи в справах закордонної політики мали б залишитись покищо в компетенціях ЗП УГВР і УНРади". „Доповідач став на становищі, що в нас на еміґрації забагато деклярativної, а замало реальної політики. Питання ж культури, науки, шкіл, були і є головними елементами політичного життя кожної суспільности й кожного народу". „...Доповідь — читаємо в тій статті — виходила поза рямці шаблону, вона внесла цілий ряд цілком нових думок і з того погляду заслуговує на увагу".

НАГОЛОС НА НАУКУ

В „Українських Вістях", що виходять у Новому Ульмі в Німеччині в числі за 11 вересня ц. р., надрукована цікава передовиця Віт. Бендера на актуальні теми п. н. „Про що ми забуваємо". Автор слушно кладе головну вагу в діяльності української еміґрації на підготовку українських наукових кадрів:

„Дехто й досі чваниться тим — пише Віт. Бендер — що українська еміґрація найкраще організована. Мовляв, вона має свої інституції, університети (обов'язково „вільні"), високі школи, об'єднання журналістів а росіяни та інші про це лише можуть мріяти. Правда, ми маємо досить „своїх" високих шкіл, але яка їхня питома вага в нашій боротьбі за призначене нам історією місце? Росіяни не мають своїх інституцій, проте завжди встигають посісти чужі установи і то такі, що мають вирішальний голос як у громадському житті країни, так і в її закордонних справах. Авжеж, це їм вдається легше, бо росіяни сьогодні у ЗДА, Франції і в Німеччині займають високі урядові посади і в акціях російських еміґраційних діячів завжди помітна їхня протекція. Боротися з цим засиллям самими беззубими летючками та недолугими квартальниками чи іншою бомбастичною англомовною писаниною — це лише зайва витрата енерґії й коштів.

Тому оті голоси розпачу нашої преси про американське русофільство є результатом браку аналізи з нашого боку тих факторів, що протягом декад формували американську урядову опінію. Коли ми це зло відкрили, з ним треба боротися, але не „люшнею". Треба боротися тими самими методами, якими росіяни вдерлися в серця західніх націй. І отут на порядок денний висувається питання виховання нашої молоді. Ми маємо багато фахівців з докторатами і дипломами, вартість яких ніяка. Натомість маємо мало молоді з посвідками про закінчення університетів, назва яких значить більше, ніж здібності одиниць, що їх покінчили. В отакі храми науки треба пробиватися, щоб закінчити їх і йти на штурм русофільського засилля. Безперечно, для цього потрібні роки. Нічого. Практичні люди завжди намагаються щось зробити завтра, але враховуючи евентуалії, запляновують речі на довгі роки.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ПО МІСТАХ УКРАЇНИ ВЗИМІ БРАКУВАТИМЕ ГОРОДИНИ

Центральний Комітет комуністичної партії України дуже затурбований справою забезпечення міського населення городиною на зиму. А справа ця стоїть зле. І тому „Радянська Україна" в передовій статті з 18 серпня алярмує: „Працівники кооперації республіки не створили ще потрібного напруження в роботі заготівельного апарату. Через те темпи заготівель і закупівель городини у багатьох областях різко знижені. Так, Черкаська облспоживспілка заготовила городини у третій п'ятиденці серпня на 245 тонн менше, ніж у другій, Вінницька — на 931 тонну, Ворошиловградська — на 1,369, Харківська — на 5,148. Ще гірше з засолюванням городини. Наприклад, на Грушківському засолзаводі треба засолити 1,600 тонн огірків, а засолено тільки 260. Також зле довозять городину колгоспи. І так, з Бориспільського району довезено кооперації, замість запланованих 380 тонн, тільки 8, а з Броварського, замість 1,065 — тільки 21. Це — для прикладу. Але й цього досить, щоб переконатися, що також взимі цього року міське населення України не матиме подостатку городини, як то хвалився „всесоюзний кукурудзовод" Хрущов.

„СТАРШИЙ БРАТ" КРИТИКУЄ...

Московська „Литературная Газета" виступила з гострою критикою київського журналу „Вітчизна" (ч. 3 за 1955 рік), у якому вміщено нарис Сергія Козака п. з. „Два місяці в Німецькій Демократичній республіці". „Поза тим, що нарис нудний і нецікавий, — пише рецензент, — у ньому є дуже багато перекручених фактів, зокрема про Бухенвальд. Козак запевняє, що в Бухенвальді в камері ч. 17 перебував Ернст Тельман (вождь німецьких комуністів — Ред.). Поперше, ніякої камери ч. 17 не існувало, був бльок ч. 17. В таборі було таких бльоків кількадесят, а зовсім не три тисячі будівель, як пише С. Козак, — це були дерев'яні бараки з двоповерховими ліжками. Подруге, Ернст Тельман не був в'язнем Бухенвальду. Його привезли до табору есесівці і забили 27 серпня 1944 року... Зовсім невірне твердження Козака й про те, що в момент перемоги над фашизмом з табору вдалося втекти двом совєтським офіцерам, а решта загинули. Це — неправда. Багато совєтських воєннополонених, німецьких комуністів і антифашистів інших національностей залишилися живі, перенісши всі страхіття Бухенвальду, щоб підняти в квітні 1945 року повстання". Як там було з Тельманом — не знаємо, а щодо повстання совєтських воєннополонених, то це вже — буйна фантазія рецензента „Літературної Газети": нещасних і виснажених людей, що не вмерли в Бухенвальді голодовою смертю і що не згинули від куль гестапівців, енкаведисти по закінченні війни, негайно ж вивезли на „родіну", щоб в концтаборах „спокутували" вони свою „зраду". Може аж по 10 роках, з теперішньою „амнестією", пощастить тим із них, що залишилися при житті, вийти на куцу совєтську волю.

„ПРО ЦЕ НЕ ПИШУТЬ..."

Під таким заголовком „Літературна Газета" вміщує три нариси Семена Жураховича. Ось один з них:

Автор приніс до редакції оповідання. Оповідання прийняли. Самопочуття обох договірних сторін було прекрасне. Усміхнений редактор висловив одно лише побажання: „Ось це місце, хм, мабуть, краще було б викинути ... про зрубані яблуні ..." — Автор сполошився: „Як? Це дуже важлива деталь. Уявіть собі, багато колгоспників рубають яблуні по своїх садках, бо на овочеві дерева встановлено дуже високий податок. Тут наші фінансісти занадто перегнули. Це — державна справа, і її слід було б порушити на сторінках ..." — „Державна справа? В оповіданні?" — покривився редактор. — „Так, в оповіданні! — переконано підкреслив автор. — Ми змальовуємо життя. Оповідання, як ви в цьому могли переконатися, написано не про яблуні, а про людей. Чому ж я повинен замовчувати про те, що заважає їм жити добре? Садки — це краса!.." — „Ну, знаєте, рубати яблуні! Чорт знає що!.." — „Авжеж, чорт знає що. Кричати треба. А про це чомусь не пишуть". — „Отож то що не пишуть, — спохмурнівши, прогудів редактор. — Думаєте, випадково? І пощо вам? Напишіть краще про кукурудзу. Про неї пишуть всі". — „Алеж коли всі пишуть, то чи так вже потрібно, щоб і я?.." — Розмова була вичерпана. Оповідання не видрукували через те, що „про це не пишуть". Але минув якийсь час, і пам'ятливий редактор сам зателефонував до автора: „Ви маєте оповідання ... Так, так, яблуньки. Що, що? Давайте, тепер пишуть. Так, так!.. Садки — це краса життя..."

ЯК ДБАЮТЬ ПРО ТРАКТОРИСТІВ НА ОДЕЩИНІ

Під час жнив уся совєтська преса писала: „Долю врожаю вирішують трактористи і комбайнери. Найбільше уваги нашим механізаторам, які перевиконують виробничі пляни на 200-300 відсотків". Це так — на папері. На ділі справа виглядає дещо інакше. І про те, як дбає начальство про трактористів, пише І. Спина, помічник бриґадира тракторної бриґади Лиманської МТС на Одещині. Ось його лист до редакції „Радянської України" з 22 серпня: „В нашій МТС зневажливо ставляться до побутових і культурних потреб трактористів. Три роки будують польовий табір для нашої бриґади і ніяк не доведуть справу доладу. Харчування в полі зорганізоване погано. Не дбають і про культурні запити трактористів. Обіцяли бриґаді радіоприймач, та обіцянкою й закінчили. В МТС кажуть, що це — справа колгоспу, а правління артілі киває на дирекцію станції. Газети потрапляють до нас принагідно. Не чути й про лекції, хоч запланували прочитати з початку польових робіт їх не одну. Найбільше нарікань викликає порушення адміністрацією МТС умов колективного договору про оплату праці трактористів. Нарядів на ремонт машин і сільсько-господарського інвентаря в полі, як правило, не виписують. Строків виплати заробітної платні також не додержують. Є розпорядження директора МТС, щоб касир виїжджав у бриґади для виплати грошей. Але він далі польового табору шляху не знає. Це приводить до того, що зайняті в полі трактористи кидають роботу на час видачі заплати, а коли вже не застають касира в таборі, їдуть за грішми аж до МТС..."

● Англійські професори хемії й медицини, разом 13 осіб, вернулися з тритижневої подорожі по Совєтах і заявили, що в Совєтах — „абсолютно першорядні" досліди науково-медичні стації і лябораторії.

ФОНД „СВОБОДИ"

Рівночасно з проголошенням жовтневої кампанії в справі добровільної доплати до передплати і пресового фонду „Свободи", склали на ті цілі всі працівники Головної Канцелярії УНС і В-ва „Свободи":

СПИСОК Ч. 1.

Д. Галичин	$ 10.00	Л. Лапичак	2.00
Р. Слободян	10.00	К. Стецюк	2.00
Г. Герман	10.00	М. Сташинська	2.00
А. Драган	10.00	С. Курляк	2.00
Є. Парницький	5.00	Н. Онишкевич	2.00
В. Давиденко	2.00	М. Лисогір	2.00
Л. Луців	2.00	М. Міляновнч	2.00
І. Кедрин	2.00	І. Коць	2.00
Б. Кравців	2.00	С. Левицька	2.00
С. Шумейко	2.00	Т. Литвинюк	2.00
Й. Ґіббонс	2.00	І. Козак	2.00
С. Федів	2.00	Й. Волощук	2.00
В. Кушнір	2.00	М. Думанська	2.00
Я. Кулинич	2.00	В. Сохан	2.00
Д. Кравець	2.00	К. Маґура	2.00
Т. Гіль	2.00	Д. Притуляк	2.00
В. Назаревич	2.00	Г. Ґашинський	2.00
І. Книш	2.00	О. Кейс	2.00
А. Лапичак	2.00	Дрібними	7.00
П. Постолюк	2.00		
А. Домарацький	2.00		
М. Твердовський	2.00	Разом	$ 122.00

ВСЯЧИНА

АНГЛІЙСЬКІ ЖІНКИ ХОЧУТЬ БУТИ ЧЛЕНАМИ ПАЛАТИ ЛОРДІВ

Англійські жінки домагаються, щоб і вони могли бути членами вищої палати англійського парляменту т. зв. Палати Лордів. Англійський уряд виготовив проєкт, щоб до Палати Лордів належали і представниці жіноцтва. Членів цієї палати іменує королева на внесок прем'єра міністрів. Цей титул дістають у спадку тільки чоловічі потомки лордів, а тепер домагаються, щоб титул лорда переходив на найстаршу дитину, без огляду на те, чи це чоловік чи жінка. До Палати Лордів належить тепер 845 членів, але на збори прибуває звичайно тільки сотня. Лорди не беруть жадної винагороди за свою працю, тільки їм звертають кошти подорожі залізницею. Палата Лордів не може скасувати жадного законопроєкту, але може стримати його на цілий рік.

ДАНСЬКА ПРИНЦЕЗНА ВЧИТЬСЯ В АНГЛІЇ

15-річна данська принцезна Маргарита — майбутня королева Данії — виїхала до Англії, де впродовж одного року буде вчитися в школі - інтернаті для дівчат. Досі вона вчилася в публічній школі в Копенгаґені і часто їздила на своєму ровері по місті, як це роблять всі інші данські діти. Досі вона не мала жадної „королівської" освіти. Княжна Маргарита досі не покидала своєї королівської родини. До Англії відвезли її батьки — король Фрідерік і королева Інґрід. Батьки просили, щоб вчителі не давали жадних привілеїв їхній доньці і трактували її на рівні з іншими ученицями.

НАРОДИЛОСЯ ТЕЛЯ З ДВОМА ГОЛОВАМИ

В Монтрозі, Па., народилося теля з двома головами на фармі Джана Пітерсона. Воно має четверо очей, два роти і два носи. Ці голови з'єднані і на них є тільки два вуха і два роги. Двома очима воно бачить, а двоє інших очей сліпі. Воно може приймати корм обома ротами. Ветеринарні лікарі гадають, що те теля може жити.

ХТОСЬ ВИКРАВ ПАПЕРИ В РОЗВЕДЕНОЇ ЖІНКИ СТІВЕНСОНА

Розведена жінка бувшого демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона пані Еллен Борден Стівенсон повідомила поліцію, що хтось закрався до її мешкання і вкрав деякі речі. На думку пані Стівенсон злодій шукав за чимсь „спеціяльним" між її паперами. Два дні пізніше якась особа старалася відчинити баґажник її авта. Вона заявила, що як ще хтось відважиться ввійти вночі на її подвір'я, то вона дасть один постріл на осторогу, а після того стрілятиме в напасника без дальшої остороги.

СЕНАТ НЕ ХОЧЕ ВИЯВИТИ, СКІЛЬКИ КОШТУЄ ПОДОРОЖ СЕНАТОРІВ ПО СВІТІ

Сенатська Комісія Видатків вже почала діставати рахунки тих сенаторів, які повернулися з подорожі по деяких країнах світу. Але, згідно з дотеперішньою практикою, вона не хоче виявити, скільки ці подорожі коштували. Голова Адміністраційної Комісії в Палаті Репрезентантів конґресмен Омар Бурлесон заявив, що він старатиметься, щоб виявити, скільки конґресмени видали на свої подорожі, але не знає, чи його внесок перейде.

8 БІЛЬЙОНІВ ВИДАНО НА АЛЬКОГОЛЬ

В цій країні видають люди кожного року великі суми на алькоголь, і тому оправданий страх, що ця нація могла б стати народом алькоголіків. В 1950 році в ЗДА видано на алькогольні напої 8 більйонів долярів, а на освіту тільки 6 більйонів. Фахівці заявляють, що немає якогось „генерального" способу, яким можна б було лікувати алькоголіків. Д-р Карл М. Вавман із Сан Франсіско твердить, що заборона продавати алькоголь не дасть потрібної розв'язки цієї проблеми. В Америці вже була проґібіція, і треба було її скасувати. Алькоголіки — це наркомани, їхнє лікування мусить відбуватися в психологічній площині. Алькоголізм — це спадкова недуга, діти пияків в більшій частині є також алькоголіками. До поширення алькоголю спричиняється і те, що громадська опінія поблажливо дивиться на справу алькоголізму. Донедавна, було б велике згіршення, коли б була жінка пила публічно алькоголь, або курила цигарки. Тепер на це зовсім не звертають уваги. Але проти алькоголізму треба боротися, бо він може знищити здоров'я нації.

ПОТВОРА З ОЗЕРА ОКЕНЕҐЕН

Озеро Океенеґен у Британській Колумбії славиться прекрасними водами, чудовим довкіллям і — як це оповідають тамошні мешканці — препоганою потворою Оґопоґо, що буцімто живе в його водах. Около 25 осіб бачило його зблизька, недавно під час того, як сиділи при чаю в „Скватік Ті Рум" над берегом озера Океенеґен. Вони твердять, що Оґопоґо показався на поверхні води у віддалі яких 30 стіп від берега і так залишився на воді кілька мінут.

„Він мав три кільця (спіралі) і в деяких моментах ми могли бачити крізь них", — оповідає п-ні Д. Мілінґс — „В нього було рило, а голова мала овальну форму; горби були зелено-срібнистого кольору".

(„Канадійська Сцена")

ВІДРОДЖЕННЯ БУЙВОЛІВ

Канада посідає найбільший заповідник дичини на терені Північної Америки, в якому зростають буйволині стада; це Вуд Бафльо Парк, Північна Алберта, найдальше на північ висунений національний парк Канади, простором у 17,000 квадратових миль. Там зберігається під цю пору коло 20,000 буйволів, або докладніше кажучи, „бізонів", бо північно - американський „буйвол" не є справжнім буйволом.

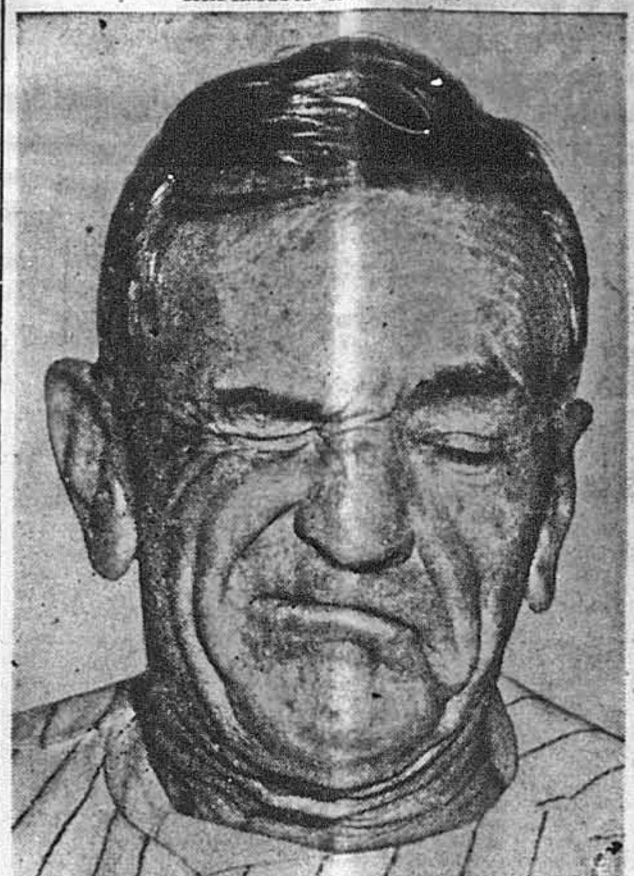
Ще 80 років тому розлогі західні прерії Канади були повні буйволів, але як за торгівцями хутрами прийшли туди фармери, їх майже цілковито винищено: поселенці потребували м'яса, а пасовища, на яких паслися стада буйволів, фармери заорали.

Для залишків з численних колись стад буйволів закладено у 1922 р. спеціяльний заповідник. Джан Ессекс, управитель заповідника, оцінює, що велетенська територія, яка є під його наглядом, може примістити і вигодувати 40,000 буйволів. Щоб плекати здоровіші породи буйволів, на цю пору вбивається деяких з них і їхнє м'ясо використовується. Буйволи, що їх плекається в албертському заповіднику, мають назву „лісових буйволів" і є дещо більші (2,000 фунтів) як пересічні буйволи, які жили колись на степах Заходу.

(„Канадійська Сцена")

Читайте „Свободу"!

ПЕРЕМОГА ЧИ ПРОГРА?

Менаджер „Сиксів" Кейсі прижмурює очі перед останньою грою, в якій противники „Сиксів" бруклинські „Даджерси" здобули блискучу перемогу.

Директор ФБІ просить громадянство допомогти в боротьбі проти злочинности

Филаделфія, Па. — Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґард Гувер, промовляючи на 62-их річних зборах Міжнародного Товариства Поліційних Шефів, заявив, що „злочинність — це народна ганьба", і тому громадяни, які є послушні законам, повинні допомогти поліції в боротьбі проти злочинности. Гувер виступив проти комуністів і їхніх прихильників, які ведуть дику боротьбу, щоб здискредитувати засаду користування поліцією свідками-інформаторами. Він заявив, що громадянство ще замало підтримує органи безпеки в їх боротьбі проти злочинности, і тому поліції і агентам ФБІ щораз важче викривати злочинців. Число злочинців, — сказав Гувер, — зросло від часу закінчення світової війни на 62.7 відсотка, а число населення — тільки на 21.3 відсотка. „Нам треба, — заявив він, — обмежити дарування кари і звільнення професійних вбивників, злодіїв та сексуальних маняків". Гувер ганив батьків, які винні в швидкому зростанні числа малолітніх злочинців.

Голови партійних комітетів про номінаційні конвенції

Шикаґо, Іллиной. — Голова Крайового Демократичного Комітету Пол М. Ботлер твердить, що республіканці матимуть номінаційну конвенцію не в Сан Франсіско, як плянували, а в Шикаґо, і то ще перед номінаційною конвенцією демократів, заплянованою на 13 серпня 1956 року. Однак, голова крайового Республіканського Комітету в Вашингтоні, Ліонард В. Голл рішуче заявив, що його партія не думає змінювати місця й дати своєї номінаційної конвенції, яка має відбутися 20 серпня 1956 року в Сан Франсіско. Ботлер казав, що він не має „урядових" вістей про зміну часу й місця республіканської номінаційної конвенції, і заявляє про це на основі того, що „бачив у часописах". Не згадуючи про недугу президента Айзенгавера, він сказав, що „республіканці п л я н у вали коротку виборчу кампанію, але тепер мусітимуть вести її довший час".

Ніксон конферує про фармерську кризу

Вашинґтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон конферував із республіканським орґанізатором в Палаті Репрезентантів конґресменом Леслі С. Арендсом, який здавав йому звіт про стан фармерів на Середньому заході. Це була перша політична акція під час недуги президента. Республіканці стурбовані тим, що ціни на фармерські продукти зменшуються а одночасно ціни на фармерські машини зростають. Це викликає невдоволення фармерів, які хочуть використати фармерську кризу в найближчих виборах та зробити її головним виборчим гаслом в 1956 році. Арендс реферував Ніксонові про те, що прибутки фармерів постійно зменшуються, і що треба щось зробити, щоб стримати зменшування фармерських прибутків. Арендс казав, що фармери невдоволені більше з того, що зростають ціни на фармерські машини, як з того, що зменшуються ціни на фармерські продукти. Один фармер заявив Арендсонові, що мусів заплатити за трактора 230 долярів більше в порівнянні з давнішими цінами. Секретар рільництва знає про критичний стан фармерів і думає над тим, якби їм допомогти.

● Після того, як в лікарському бюлетені зазначено, що здоров'я президента в неділю не поправлялося, на біржі знову впали ціни на акції, але в меншому розмірі, як те було зараз після занедужання президента.

● У Данії заарештовано службовця цивільної служби оборони, який — за офіційним повідомленням — видав Совєтам „важливі таємниці". Прізвища не оприлюднено.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В СВОБОДІ!

ТАРЗАН, ч. 3554. Стрибок до акції

Тарзан знав, що він мусітиме вдаряти акулу згори, щоб ухилитися від її жахливої пащеки.

Він швидко спустився на дно і чекав, зіщулившись —

— доки слизька потвора не наблизиться. Тоді з надзвичайною силою підстрибнув

угору і кинувся на гидку голову.